

Kontrollen i livsmedelskedjan 2023

Årlig rapport inlämnad av Sverige för perioden från
01.01.2023 till 31.12.2023

Denna titel kan laddas ner från: [Livsmedelsverkets publikationer](#)

Citera gärna Livsmedelsverkets texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovsmannens tillstånd att använda dem.

© Livsmedelsverket, 2024.

Författare:

Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen.

Rekommenderad citering:

Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen. S 2024 nr 04 - Kontrollen i livsmedelskedjan 2023. Livsmedelsverkets samarbetsrapport. Uppsala.

S 2024 nr 04

Innehållsförteckning

Bakgrund	6
Del I, 1 Inledning.....	7
Del I, 2. Åtgärder som vidtagits för att säkerställa ett effektivt genomförande av den fleråriga nationella kontrollplanen, inklusive efterlevnadssåtgärder och resultaten av dessa åtgärder	8
Del I, 3. Ändringar av den fleråriga nationella kontrollplanen.....	10
Del I, 4. Avgifter eller pålagor.....	11
Del II, per område.....	12
1. Livsmedel och livsmedelssäkerhet, integritet och hälsosamhet i valfritt produktions-, bearbetnings- och distributionsled, inklusive bestämmelser för att säkerställa god handelssed, konsumentskydd och konsumentinformation, samt bestämmelser om tillverkning och användning av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel	12
1.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	12
1.2 Offentlig kontroll av aktörer/anläggningar	14
1.3 Offentlig kontroll som kräver fortlöpande eller regelbunden närvaro av personal eller företrädare för behöriga myndigheter i aktörernas lokaler	15
1.4 Offentlig kontroll av produkter/varor enligt allmän bestämmelse och livsmedelskategori	16
1.5 Kommentar	18
1.6 Bristande efterlevnad	20
1.7 Kommentar	23
2. Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön för livsmedels- och foderproduktion.....	24
2.1 Övergripande om graden av efterlevnad.....	24
2.2 Offentlig kontroll.....	24
2.4 Bristande efterlevnad	24
3. Foder och fodersäkerhet, i alla produktions-, bearbetnings- och distributionsled, samt användning av foder, inklusive bestämmelser för att säkerställa god handelssed och skydda konsumenthälsa, konsumentskydd och konsumentinformation	25
3.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	25
3.2 Offentlig kontroll.....	26
3.3 Kommentar	26
3.4 Bristande efterlevnad	27
3.5 Kommentar	28

4. Djurhälsokrav	29
4.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	29
4.2 Offentlig kontroll.....	31
4.3 Kommentar	31
4.4 Bristande efterlevnad	32
5. Förebyggande och minimering av risker som animaliska biprodukter och framställda produkter utgör för människors och djurs hälsa	34
5.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	34
5.2 Offentlig kontroll.....	35
5.3 Kommentar	35
5.4 Bristande efterlevnad	35
5.5 Kommentar	36
6. Djurskyddskrav	37
6.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	37
6.2 Djurskydd på jordbruksföretag (rådets direktiv 98/58/EG).....	38
6.3 Plan med analys och åtgärder för djurskydd på jordbruksföretagen	39
6.4 Djurskydd under transport.....	39
6.5 Plan med analys och åtgärder för djurskydd under transport.....	40
6.6 Djurskydd vid tidpunkten för avlivning (rådets förordning (EG) nr 1099/2009)	40
6.7 Kommentar	41
7. Skyddsåtgärder mot växtskadegörare	43
7.1 Övergripande om graden av efterlevnad.....	43
7.2 Offentlig kontroll.....	43
7.3 Kommentar	43
7.4 Bristande efterlevnad	44
7.5. Kommentar	44
8. Krav för utsläppande på marknaden och användning av växtskyddsmedel samt vad gäller hållbar användning av bekämpningsmedel, med undantag för utrustning för spridning av bekämpningsmedel.....	45
8.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	45
8.2 Offentlig kontroll.....	46
8.3 Kommentar	46
8.4 Bristande efterlevnad	47
8.5 Kommentar	47

9. Ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter	49
9.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	49
9.2 Ekologiska data	50
10. Användning och märkning av skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter	57
10.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad	57
10.2 Offentlig kontroll.....	57
10.3 Kommentar	57
10.4 Bristande efterlevnad	58
10.5 Kommentar	58

Bakgrund

Sveriges rapport till EU-kommissionen om kontrollen i livsmedelskedjan följer en föreskriven förlaga. Rapporteringen görs i ett webbaserat verktyg och detta dokument har ställts samman för att presentera vad Sverige har rapporterat. Alla rubriker och tabeller är hämtade från den standardiserade förlagan och från rapporteringsverktyget.

För att vara transparenta med att det finns obligatoriska uppgifter vi inte har kunnat få fram till rapporteringen innehåller dokumentet även tabeller och fält där vi av olika anledningar inte har kunnat rapportera efterfrågade uppgifter. I de fallen har vi kommenterat varför det saknas uppgifter. I de fall vi har valt att inte lämna uppgifter i frivilliga fält har dessa av utrymmesskäl inte tagits med i den här versionen av rapporten. I de fall vi har lämnat uppgifter i frivilliga fält framgår detta genom att rubrikerna för dessa fält är markerade med asterisk.

Rapporteringen har som ambition att svara på det som efterfrågas och formuleringarna är gjorda utifrån att rapporten vänder sig till EU-kommissionens tjänstemän.

Under framtagandet av rapporten har ett flertal handläggare på Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, SKR och länsstyrelserna bidragit. Därutöver har innehållet förankrats i den strategiska gruppen för livsmedelskedjan.

Del I, 1 Inledning

Sammantagen bedömning

Den sammantagna bedömningen är fortsatt att Sverige generellt genomför en riskbaserad kontroll, upptäcker väsentliga avvikelser, vidtar åtgärder samt följer upp avvikelser inom kontrollen i hela livsmedelskedjan. Det stora flertalet av verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan bedöms följa gällande regler och de livsmedel som produceras är till övervägande del säkra och försedda med korrekt information. Sverige har ett gott djurhälsoläge och växtskyddsläge.

Sveriges kontrollorganisation

Sveriges kontrollorganisation där mer än 270 behöriga kontrollmyndigheter utför kontroll, och där styrning och vägledning är uppdelat på tre centrala myndigheter, medför vissa utmaningar. Bedömningar och arbetssätt skiljer sig mellan kontrollmyndigheterna och kontrollen upplevs inte alltid som likvärdig.

När det gäller kontrollen av foder och animaliska biprodukter har Jordbruksverket gjort en översyn på uppdrag av regeringen och i samband med detta lämnat flera förslag på åtgärder som kan genomföras för att utveckla och förbättra kontrollen inom de två områden. Inom foderområdet anser Jordbruksverket bland annat att det behöver göras en utredning för att ta fram en strategi för provtagningen i hela foderkedjan i syfte att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig provtagning genom hela kedjan. Inom kontrollen av animaliska biprodukter konstaterar Jordbruksverket även i detta uppdrag att det finns vissa brister i det nuvarande kontrollsystemet och Jordbruksverket föreslår därför att det görs en översyn av hela kontrollsystemet och de behöriga myndigheternas kontrolluppdrag för att säkerställa att kontrollsystemet är robust och ändamålsenligt organiserat utifrån rådande riskläge i kontrollområdet.

I slutet av 2023 tillsatte regeringen en utredning som under åren 2024–2025 ska se över kontrollorganisationen i livsmedelskedjan, vilket kan komma att leda till förbättringsförslag som berör flera av kontrollområdena i livsmedelskedjan, bland annat vissa delar av livsmedelskontrollen, foderkontrollen, kontrollen av animaliska biprodukter, djurskyddskontrollen samt organisationen för revision av de behöriga myndigheterna.

Utbrott av svinpest

En betydande händelse som under år 2023 hade stor påverkan på Jordbruksverkets resurser var utbrottet av afrikansk svinpest på vildsvin i början av september. Det var första gången som sjukdomen konstaterades i Sverige. Hanteringen av utbrottet har fungerat väl och vi ser goda utsikter att kunna bekämpa det aktuella utbrottet. Hanteringen av utbrottet har emellertid krävt stora resurser både på Jordbruksverket och på andra berörda myndigheter vilket har påverkat tillgängliga resurser för kontrollarbetet främst inom djurhälsa.

Del I, 2. Åtgärder som vidtagits för att säkerställa ett effektivt genomförande av den fleråriga nationella kontrollplanen, inklusive efterlevnadssåtgärder och resultaten av dessa åtgärder

Under året har ett antal aktiviteter genomförts i syfte att utveckla kontrollen i livsmedelskedjan:

I början av 2023 avslutades en internrevision på Jordbruksverket där myndighetens arbete med uppföljning och utvärdering i egenskap av central behörig myndighet granskades. Granskningen resulterade i en sammanfattande bedömning att det finns stora förbättringsmöjligheter i myndighetens arbete med uppföljning och utvärdering och internrevisionen lämnade ett antal rekommendationer på åtgärder som man anser bör genomföras. Jordbruksverket har under 2023 börjat genomföra åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer. Ett arbete som fortsätter under 2024. Exempelvis kommer Jordbruksverket att ta fram en rutin för myndighetens övergripande verifiering av kontrollen.

Inom området livsmedelskontroll har en ny modell för riskklassning av verksamheter i leden efter primärproduktionen införts. Den nya modellen tilldelar varje livsmedelsanläggning en kontrollfrekvens i form av ett antal kontroller som ska genomföras under en femårsperiod. Syftet med modellen är bland annat att styra över mer kontroll till livsmedelsanläggningar tidigare i livsmedelskedjan, och samtidigt minska antalet kontroller i detaljhandeln och hos restauranger, och därigenom göra att resurserna används mer effektivt. Den nya modellen är också i stora delar reglerad i en föreskrift vilket gör den obligatorisk för alla behöriga myndigheter. På så sätt ska modellen bidra till ökad likvärdighet i kontrollen. Den nya modellen ska tillämpas från och med 2024. För primärproduktion av livsmedel tillämpas fortsatt nationell kontrollplanering som infördes 2020.

Under år 2023 har Sverige infört en nationell föreskrift med krav på registrering av tillverkare, förädlare och importörer av material avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Föreskriften trädde i kraft den 1 augusti 2023, men reglerna om registrering gäller först från den 1 juli 2024.

Inom området växtskyddsmedel har ett antal utbildnings- och vägledningsinsatser genomförts. Jordbruksverket har tagit fram digitala utbildningar som omfattar EU:s kontrollförfordning, kontroll av växtskyddsmedelsanvändning i skogsbruket och kontroll av lagring av växtskyddsmedel. En extra satsning har gjorts på kontrollen av integrerat växtskydd genom att komplettera aktuella checklistor med frågor runt integrerat växtskydd. Jordbruksverket har också

uppdaterat kursplanerna för utbildning för användare av växtskyddsmedel. I de nya kursplanerna läggs extra fokus på de anpassade skyddsavstånden samt dokumentation av dessa, där kontrollmyndigheterna har uppmärksammat brister i regelefterlevnaden.

För området ekologisk produktion har Sverige under 2023 genomfört en utbildning för de kommunala myndigheterna avseende ansvarsfördelningen av kontrollen. För personal från kontrollorganen har en kurs i provtagning hållits.

Utöver åtgärder som syftar till att förbättra kontrollverksamheten har det också för flera av områdena genomförts informations- och utbildningsinsatser riktade till verksamhetsutövarna, i syfte att öka kunskapen om gällande regler och hur dessa praktiskt kan tillämpas i verksamheterna. Exempel på detta är information om import av ekologiska produkter, även på engelska.

Del I, 3. Ändringar av den fleråriga nationella kontrollplanen

Sveriges fleråriga nationella kontrollplan för livsmedelskedjan finns på webbplatsen www.nkpwebben.se. Webbplatsen är offentlig. Uppdateringar sker löpande och vid behov.

Under 2023 har det utöver de årliga uppdateringarna pågått ett arbete med att lägga till texter om avsiktliga bedrägliga eller vilseledande ageranden. Det ska vara en integrerad del i den fleråriga kontrollplanen och styra mot att skydda konsumenters intressen. Texterna ska säkerställa att alla kontrollmyndigheter som ansvarar för kontroll i livsmedelskedjan har kontrollplaner som möjliggör effektiv och riskbaserad kontroll enligt artikel 9.2 i förordning (EU) 2017/625. På tre ställen i NKP har uppdateringar gjorts för att ge kontrollmyndigheterna riktning inom det här kontrollområdet. Bland annat innefattar ändringarna tillägg i de övergripande målen för att tydliggöra vikten av spårbarhet och att aktörer konkurrerar på lika villkor.

Del I, 4. Avgifter eller pålagor

Under denna rubrik har Sverige rapporterat länkar till webbsidor med information om avgifter för kontroll. I den rapport som skickas till kommissionen finns inte möjlighet att skriva någon förklarande text under den här rubriken, det går bara att lägga in webblänkar. Vi lägger in en länk till SKR i stället för till varje kommunal kontrollmyndighet. För länsstyrelserna kan vi inte lägga in någon generell länk efter som sådan webbsida saknas.

Livsmedelsverket har en policy att i publikationer undvika att länka till specifika webbplatser, eftersom i princip alla länkar bryts med tiden. I den rapport som publiceras väljer vi därför att inte skriva ut webbadresserna utan i stället hänvisa till att söka på respektive myndighets namn tillsammans med orden ”avgifter” och ”kontroll”.

Del II, per område

1. Livsmedel och livsmedelssäkerhet, integritet och hälsosamhet i valfritt produktions-, bearbetnings- och distributionsled, inklusive bestämmelser för att säkerställa god handelssed, konsumentskydd och konsumentinformation, samt bestämmelser om tillverkning och användning av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel

1.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

Sveriges efterlevnad av reglerna i kontrollförordningen bedöms vara fortsatt tillfredsställande. Utrymme för förbättring finns framför allt när det gäller likvärdighet mellan kontrollmyndigheterna. Livsmedelsverket bedömer att det är svårt att uttala sig om livsmedelsföretagarnas regelefterlevnad utifrån de siffror som rapporteras in från kommunerna, då det är stora skillnader som antas bero på variationer i bedömningar och arbetssätt snarare än variationer i regelefterlevnaden.

Problematiken gällande likvärdighet kan exemplifieras med andelen kontroller där avvikelser konstateras. Totalt sett konstateras avvikelser vid 35 procent av de kontrollerade anläggningarna. Men spridningen är stor. Det finns kommunala kontrollmyndigheter som under 2023 inte konstaterade avvikelser vid någon anläggning. Samtidigt finns det kommunala kontrollmyndigheter som konstaterade avvikelser vid alla anläggningar som de kontrollerade. Det projekt som kallas God Kontrollsed fokuserar bland annat på att ensa bedömningarna. Livsmedelsverkets målsättning är att skillnaderna mellan kontrollmyndigheterna som en följd av arbetet med God Kontrollsed ska minska. Samtidigt förväntas också det totala antalet avvikelser minska, då hypotesen är att vissa kontrollmyndigheter idag rapporterar varje iakttagelse som en avvikelse istället för att göra en samlad bedömning av regelefterlevnaden.

När det gäller åtgärder vid bristande efterlevnad finns hos många myndigheter en tradition att påtala brister utan att fatta något beslut med krav på åtgärder. En del i arbetet med God Kontrollsed är att andelen avvikelser som följs av myndighetsåtgärder ska öka. För 2021 och 2022 låg siffran på 12 respektive 13 procent, ökningen fortsätter långsamt och siffran för 2023 är 14 procent.

I syfte att likrikta kontrollen finns ett antal operativa mål som styr kontrollen mot prioriterade områden. År 2023 var första året för nya mål. Ett av de operativa målen visar på en hög andel avvikelser, 51 procent. Det handlar om kontroll för att verifiera att livsmedelsinformationen på

företagets webbplats stämmer med informationen på förpackningarna när företag släpper ut färdigförpackade kosttillskott och/eller konfektyrer på marknaden via e-handel. Att det är mycket avvikelser på området visar att det var ett lämpligt val av område att intensifiera kontrollen av genom ett operativt mål.

Den nya riskklassningsmodellen som börjar tillämpas från och med 2024 är tänkt att minska antalet kontroller av restaurang och detaljhandel något jämfört med hur det traditionellt har varit i Sverige, och öka kontrollfrekvensen något för partihandel och livsmedelsproduktion i leden efter primärproduktionen. För primärproduktionen planeras de riskbaserade kontrollerna sedan 2020 centralt av Livsmedelsverket tillsammans med Jordbruksverket.

Sverige är i uppstartsfasen när det gäller registrering och kontroll av företag som producerar material avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Som tabellen nedan visar var det fortfarande endast enstaka kontroller som utfördes under 2023. Det krav på registrering som träder i kraft under 2024 och den nya riskklassningsmodellen som även innefattar kontroll av kontaktmaterialverksamheter som också börjar tillämpas 2024 förväntas leda till att kontrollen kommer igång på allvar.

Antalet livsmedelsburna utbrott som rapporterats till Livsmedelsverket år 2023 är 405, vilket är den högsta siffran på fem år. Norovirus är även i år det smittämne som orsak flest antal sjuka, 479 personer i 30 utbrott. Livsmedel från havet som ostron och blåmusslor var smittkällan för 28% av de personer som insjuknade i norovirusutbrott.

1.2 Offentlig kontroll av aktörer/anläggningar

Godkända anläggningar	Antal anläggningar	Antal offentliga kontroller som utförts
Allmänna verksamhetsanläggningar (kyl- och fryshus, ompaketering och ompaketering av förpackningar, grossistmarknader, kylfartyg)	98	444
Kött från tama hov- och klövdjur	151	2258
Kött från fjäderfä och hardjur	20	388
Kött av hägnat vilt	18	130
Kött av frilevande vilt	75	462
Malet kött, köttberedningar och maskinurbenat kött	33	186
Köttprodukter	212	1415
Levande musslor	8	30
Fiskeriprodukter	275	1104
Råmjölk, obehandlad mjölk, råmjölksbaserade produkter och mjölkprodukter	149	610
Ägg och äggprodukter	148	319
Grodslår och sniglar	0	0
Utsmält djurfett och fettgrevar	2	17
Behandlade magar, blåsor och tarmar	0	0
Gelatin	4	16
Kollagen	1	2
Högförädlad kondroitinsulfat, högförädlad hyaluronsyra, högförädlade andra hydrolyserade broskprodukter, högförädlad kitosan, glukosamin, löpe och husbloss samt högförädlade aminosyror (högförädlade produkter)	1	0
Honung	0	0
Groddar	6	24
Registrerade aktörer/anläggningar	Antal anläggningar	Antal offentliga kontroller som utförts
Odling av grödor	11 696	809
Animalieproduktion	22 765	1958
Blandat jordbruk	0	0
Jakt	52	0
Fiske	1186	96
Vattenbruk	147	14
Beredning och hållbarhetsbehandling av frukt, bär och grönsaker	38	55
Utvinning av vegetabiliska oljor och fetter	27	29
Tillverkning av kvarnprodukter och stärkelse	59	74
Tillverkning av bageri- och mjölprodukter	707	1237
Annan livsmedelsframställning	1391	1995

Godkända anläggningar	Antal anläggningar	Antal offentliga kontroller som utförts
Framställning av drycker	642	819
Partihandel	2583	2372
Detaljhandel	16 662	21 388
Transport och lagring	1030	808
Restaurang-, catering- och barverksamhet	58 808	110 838
Övriga	5192	4140
	Antal anläggningar	Antal offentliga kontroller som utförts
Anläggningar som producerar material som kommer i kontakt med Livsmedelsverket	267	5

1.3 Offentlig kontroll som kräver fortlöpande eller regelbunden närvaro av personal eller företrädare för behöriga myndigheter i aktörernas lokaler

Typer av lokaler	Antal anläggningar	Antal utförda offentliga kontroller (antal slaktkroppar eller vikt i ton)	Avvisade
Kött från tama hov- och klövdjur – slakterier	95	3 224 000	4400
Kött från fjäderfä och hardjur – slakterier	16	113 296 000	2 844 600
Kött av hägnat vilt – slakterier	12	57 000	72
Viltkött – vilthanteringsanläggningar	69	90 000	70

1.4 Offentlig kontroll av produkter/varor enligt allmän bestämmelse och livsmedelskategori

Enligt allmän bestämmelse	Mikrobiologiska kriterier	Bekämpningsmedel i livsmedel	Främmande ämnen i livsmedel	Restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel	Märkning, närings- och hälsopåståenden	Genetiskt modifierade organismer i livsmedel	Livsmedelsförbättrande medel (tillsatser, enzymer, aromer, processhjälpmedel)	Bestrålning	Kontaminering genom migration från material som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel	Övriga
Enligt livsmedelskategori										
1.Mejeriprodukter	65	29	27	186	0	0	0	0	0	0
2.Mejeriersättningsprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.Fetter och oljor samt fett- och oljeemulsioner	0	0	29	0	0	0	0	0	0	0
4.Glassvaror	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.Frukt och grönsaker	75	310	238	0	0	0	0	0	0	0
6.Konfektyrvaror	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.Spannmål och spannmålsprodukter	1	96	119	0	0	0	0	0	0	0
8.Bageriprodukter	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.Färskt kött	19 906	254	227	2 600	0	0	0	0	0	0
10.Malet kött, köttberedningar och maskinurbenat kött	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.Köttprodukter	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Fisk och fiskeriprodukter	138	0	53	82	0	0	0	0	0	0
13.Ägg och äggprodukter	10	25	31	104	0	0	0	0	0	0
14.Socker, sirap, honung och bordssötningsmedel	0	44	2	127	0	0	0	0	0	0
15.Salt, kryddor, soppor, såser, sallader och proteinprodukter	99	8	7	0	0	0	0	0	0	0

Enligt allmän bestämmelse	Mikrobiologiska kriterier	Bekämpningsmedel i livsmedel	Främmande ämnen i livsmedel	Restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel	Märkning, närings- och hälsopåståenden	Genetiskt modifierade organismer i livsmedel	Livsmedelsförbättrande medel (tillsatser, enzymer, aromer, processhjälpmedel)	Bestrålning	Kontaminering genom migration från material som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel	Övriga
Enligt livsmedelskategori										
16.Livsmedel för särskilda näringsändamål enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 (1)	0	10	25	0	0	0	0	0	0	0
17.Drycker	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18.Konsumtions-färdiga snacks	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19.Desserten, utom produkter som omfattas av kategorierna 1, 3 och 4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20.Kosttillskott enligt definitionen i artikel 2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/46/EG (2), utom kosttillskott för spädbarn och småbarn	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0
21.Bearbetade livsmedel som inte omfattas av kategorierna 1–17, utom livsmedel för spädbarn och småbarn	118	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22.Övriga – livsmedel som inte omfattas av kategorierna 1 till 21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Material som kommer i kontakt med livsmedel										

1.5 Kommentrar

För närvarande har Sverige inte möjlighet att räkna antalet anläggningar utifrån varje verksamhet som bedrivs, eftersom merparten av anläggningarna endast är registrerade på huvudverksamheten. För godkända anläggningar och anläggningar i primärproduktionen finns ofta uppgift även om delverksamheter, men då kontrollerna inte är uppdelade per verksamhet har vi valt att redovisa samtliga anläggningar efter huvudverksamhet. Ett arbete pågår med att ändra myndigheternas IT-system för ledet efter primärproduktionen, bland annat för att kunna rapportera alla verksamheter som bedrivs i en anläggning, och kontroller på dessa verksamheter. Arbetet med förändringen av IT-systemen och rapporteringen tar tid bland annat beroende på det stora antalet kontrollmyndigheter.

De siffror som redovisas bedöms i stort motsvara det som efterfrågas, dock alltså utifrån varje anläggnings huvudverksamhet. För primärproduktionen är siffrorna mer osäkra beroende på den låga kontrollfrekvensen som medför svårigheter att hålla registren uppdaterade.

Anläggningar för produktion av honung godkänns inte i Sverige. Biodling redovisas under animalieproduktion, om biodlingen är den huvudsakliga verksamheten på en livsmedelsanläggning i primärproduktionen. Anläggningar i ledet efter primärproduktionen som paketerar honung rapporteras som övrig livsmedelsframställning om honung är den huvudsakliga verksamheten på anläggningen.

Sverige rapporterar anläggningar per huvudverksamhet och använder därmed inte ”blandat jordbruk”.

Antalet anläggningar redovisas som det antal som fanns i myndigheternas register vid årets början. Anläggningar som producerar material som kommer i kontakt med livsmedel var inte formellt registrerade år 2023 eftersom den svenska föreskriften om registrering inte hade trätt i kraft år. Siffran är en summering av kommunernas uppskattning av antalet anläggningar.

Sverige har räknat antalet kontroller genom att räkna varje tillfälle en anläggning har blivit föremål för planerad kontroll respektive kontroll som ursprungligen inte var planerad. Om anläggningen har blivit föremål för planerad kontroll och kontroll som ursprungligen inte var planerad vid samma tillfälle räknas det som två kontroller, något som förekommer tämligen frekvent när avvikelser följs upp samtidigt som myndigheten gör ett planerat kontrolltillfälle.

I de fall kontrolltillfället har omfattat mer än en lagstiftningsgrupp (motsvarande gruppering som i tabell 1.4) har kontrolltillfället räknats som mer än en kontroll. Det innebär till exempel att om en anläggning har varit föremål för planerad kontroll vid två tillfällen under året och vid båda tillfällena kontrollerades verksamheten mot två olika regelverk anges att fyra kontroller har gjorts av anläggningen.

Antal kontroller och antalet avvisade i tabell 1.3: Siffrorna anger antal djur/slaktkroppar och som "avvisade" anges de slaktkroppar som blivit totalt otjänlighetsförklarade.

Kontroll av produkter/varor: Sverige har inte något system för att rapportera in vilka livsmedelskategorier som kontrolleras när kontrollerna görs i samband med livsmedelskontroll på anläggningar. Sådana kontroller görs naturligtvis löpande, ofta som en verifiering i samband med kontroll av företagarens rutiner. Dessa kontroller kan alltså inte rapporteras per livsmedelskategori. I tabell 1.4 redovisas endast de kontroller av livsmedel som överförts från Efsa.

1.6 Bristande efterlevnad

Bristande efterlevnad från aktörer/anläggningar				Insatser/åtgärder	
	Upptäckts vid offentliga kontroller	Totalt antal kontrollerade aktörer/anläggningar	Antal kontrollerade aktörer/anläggningar där bristande efterlevnad upptäcktes	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Godkända anläggningar					0
Allmänna verksamhetsanläggningar (kyl- och fryshus, ompaketering och ompaketering av förpackningar, grossistmarknader, kylfartyg)	66	96	36	18	
Kött från tama hov- och klövdjur	661	151	120	59	
Kött från fjäderfä och hardjur	103	20	18	6	
Kött av hägnat vilt	22	16	8	0	
Kött av frilevande vilt	109	75	43	7	
Malet kött, köttberedningar och maskinurbenat kött	43	27	22	25	
Köttprodukter	315	209	150	131	
Levande musslor	3	6	3	3	
Fiskeriprodukter	180	233	108	89	
Råmjölk, obehandlad mjölk, råmjölksbaserade produkter och mjölkprodukter	115	123	65	57	
Ägg och äggprodukter	47	101	30	26	
Grodslår och sniglar	0	0	0	0	
Utsmält djurfett och fettgrevar	2	2	1	2	
Behandlade magar, blåsor och tarmar	0	0	0	0	
Gelatin	1	3	1	0	
Kollagen	0	1	0	0	
Högförädlad kondroitinsulfat, högförädlad hyaluronsyra, högförädlade andra hydrolyserade broskprodukter, högförädlad kitosan, glukosamin, löpe och husbloss samt högförädlade aminosyror (högförädlade produkter)	0	0	0	0	
Honung	0	0	0	0	
Groddar	3	6	3	0	

Bristande efterlevnad från aktörer/anläggningar				Insatser/åtgärder	
	Upptäckts vid offentliga kontroller	Totalt antal kontrollerade aktörer/anläggningar	Antal kontrollerade aktörer/anläggningar där bristande efterlevnad upptäcktes	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Registrerade aktörer/anläggningar					5
Odling av grödor	86	369	82	4	
Animalieproduktion	151	795	135	4	
Blandat jordbruk	0	0	0	0	
Jakt	0	0	0	0	
Fiske	0	29	0	0	
Vattenbruk	0	6	0	0	
Beredning och hållbarhetsbehandling av frukt- bär och grönsaker	4	25	4	0	
Utvinning av vegetabiliska oljor och fetter	2	11	2	0	
Tillverkning av kvarnprodukter och stärkelse	12	33	9	5	
Tillverkning av bageri- och mjölprodukter	281	477	185	60	
Annan livsmedelsframställning	279	815	195	62	
Framställning av drycker	70	338	62	18	
Partihandel	334	1050	208	191	
Detaljhandel	4128	8785	2712	858	
Transport och lagring	64	399	51	26	
Restaurang-, catering- och barverksamhet	23 104	42 456	15 718	2556	
Övriga	613	1965	467	113	
Anläggningar som producerar material som kommer i kontakt med livsmedel	1	5	1	1	0

Bristande efterlevnad vad gäller bestämmelserna om livsmedel								Insatser/åtgärder	
	Bristande efterlevnad som upptäckts vid offentliga kontroller							Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
	Mikrobiologiska kriterier	Bekämpningsmedel i livsmedel	Främmande ämnen i livsmedel	Restmängder av veterinärmedicinska	Märkning, närings- och hälsopåståenden	Livsmedelsförbättrande medel (tillsatser, enzymer, ...)	Övriga		
1.Mejeriprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.Mejeriersättningsprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.Fetter och oljor samt fett- och oljeemulsioner	0	0	0	0	0	0	0	0	
4.Glassvaror	0	0	0	0	0	0	0	0	
5.Frukt och grönsaker	0	0	0	0	0	0	0	0	
6.Konfektyrvaror	0	0	0	0	0	0	0	0	
7.Spannmål och spannmålsprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	
8.Bageriprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	
9.Färskt kött	0	0	0	0	0	0	0	0	
10.Malet kött, köttberedningar och maskinurbenat kött	0	0	0	0	0	0	0	0	
11.Köttprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	
12.Fisk och fiskeriprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	
13.Ägg och äggprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	
14.Socker, sirap, honung och bordssötningsmedel	0	0	0	0	0	0	0	0	
15.Salt, kryddor, soppor, såser, sallader och proteinprodukter	0	0	0	0	0	0	0	0	
16.Livsmedel för särskilda näringsändamål enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013	0	0	0	0	0	0	0	0	
17.Drycker	0	0	0	0	0	0	0	0	
18.Konsumtionsfärdiga snacks	0	0	0	0	0	0	0	0	
19.Desserten, utom produkter som omfattas av kategorierna 1, 3 och 4	0	0	0	0	0	0	0	0	
20.Kosttillskott enligt definitionen i artikel 2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/46/EG (2), utom kosttillskott för spädbarn och småbarn	0	0	0	0	0	0	0	0	
21.Bearbetade livsmedel som inte omfattas av kategorierna 1–17, utom livsmedel för spädbarn och småbarn	0	0	0	0	0	0	0	0	
22.Övriga – livsmedel som inte omfattas av kategorierna 1 till 21	0	0	0	0	0	0	0	0	

Bristande efterlevnad av allmänna bestämmelser		Insatser/åtgärder	
Genetiskt modifierade organismer i livsmedel		Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
- otillåtna GMO	0	0	0
- märkning av GMO	1	1	0
Bestrålning	0	0	0
Nya livsmedel	48	25	0
Material som kommer i kontakt med livsmedel	1189	75	0

Bedrägligt eller vilseledande agerande

I Sverige har ungefär 500 ärenden avseende misstanke om livsmedelsbedrägeri hanterats under året. Av dessa ledde 10 fall till anmälan om åtal. Ett par ärenden gällde restauranger som sålde eller serverade livsmedel där de råvaror som användes vid tillagningen inte motsvarade det som uppgavs på menyn. Andra ärenden gällde verksamheter som avsiktligt undanhöll sig livsmedelskontroll och saluförde livsmedel utan att ha en registrerad eller godkänd anläggning, respektive företag som sålde vidare livsmedel som köpts in från sådana verksamheter. Ett ärende gällde förfalskad livsmedelsinformation hos grossist.

Exempel på livsmedel som figurerat i utredningarna är nötkött, ost, ägg och ris.

1.7 Kommentar

Bristande efterlevnad vad gäller bestämmelserna om livsmedel

Som tidigare nämnts saknar Sverige system för att samla in uppgifter från kontroller per kategori av livsmedel. Det gäller även avvikelser och myndighetsåtgärder.

Bristande efterlevnad av allmänna bestämmelser

På raden *Material som kommer i kontakt med livsmedel* redovisas bristande efterlevnad vid livsmedelsföretagares användning av kontaktmaterial.

2. Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljö för livsmedels- och foderproduktion

2.1 Övergripande om graden av efterlevnad

Till följd av att vissa större branschorganisationer inte tillåter GMO i produktionen så har Sverige ingen kommersiell odling av genetiskt modifierade växter.

Försöksodling med organismer som framöver skulle kunna användas för livsmedels- eller foderproduktion omfattar potatis. Under 2023 odlades genetiskt modifierad potatis på ett fält.

2.2 Offentlig kontroll

	Antal offentliga kontroller som utförts
Kommersiell odling av genetiskt modifierade organismer för livsmedels- och foderproduktion (del C i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG)	0
Experimentell utsättning av genetiskt modifierade organismer relaterade till livsmedel och foder (del B i direktiv 2001/18/EG)	1
Utsäde och vegetativt förökningsmaterial för livsmedels- och foderproduktion	0

2.4 Bristande efterlevnad

	Upptäckts vid offentliga kontroller	Insatser/åtgärder	
		Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
1.Kommersiell GMO-odling för livsmedels- och foderproduktion	0	0	
2.Experimentell utsättning av genetiskt modifierade organismer relaterade till livsmedel och foder	0	0	
3.Utsäde och vegetativt förökningsmaterial för livsmedels- och foderproduktion	0	0	
3.1Icke godkända genetiskt modifierade organismer i utsäde och vegetativt förökningsmaterial	0	0	
3.2Märkning av genetiskt modifierade organismer i utsäde och vegetativt förökningsmaterial	0	0	
Totalt antal rättsliga åtgärder			0

Bedrägligt eller vilseledande agerande

Inga fall av bedrägligt eller vilseledande agerande har misstänkts eller konstaterats.

3. Foder och fodersäkerhet, i alla produktions-, bearbetnings- och distributionsled, samt användning av foder, inklusive bestämmelser för att säkerställa god handelssed och skydda konsumenthälsa, konsumentskydd och konsumentinformation

3.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

Totalt sett bedöms regelefterlevnaden på området som tillfredsställande. Utrymme för förbättring finns inom dokumentation, skadedjur och hygien för primärproduktionen och dokumentation, märkning och riskanalyser hos framförallt nystartade verksamheter i leden efter primärproduktionen. Många företag i leden efter primärproduktionen har avvikelser avseende märkning där framförallt bristande information på hund/katt/hästfoder är vanligt. Dock är EU:s märkningslagstiftning omfattande och lämnar tolkningsutrymme framförallt för påståenden om foders egenskaper. Sverige har för avsikt att genomföra riktade informationsinsatser till nystartade verksamheter.

Den nationella kontrollplaneringen för kontrollerna i primärproduktionen har inneburit att foderkontrollerna ökat från införandet 2020. Från kontrollåret 2023 utökades kontrollplaneringen med fler kontroller för primärproducenter som enbart hanterar foder. På grund av framförallt personal- och resursbrist fick många planerade kontroller i primärproduktionen prioriteras bort precis som under 2022. Totalt genomfördes dock något fler foderkontroller än tidigare år i primärproduktionen. Antalet grundvillkorskontroller var något färre än 2022, men fler än 2020–2021.

Inom kontrollen av andra foderföretagare än primärproducenter var betydligt färre kontroller planerade för 2023 än 2021–2022, dock fler än tidigare år (2018-2020). Av de planerade kontrollerna genomfördes fler kontroller av butik, transportörer samt lager än planerat men något färre än planerat för övriga verksamhetstyper.

Totalt genomfördes 1638 kontroller på foderområdet under 2023, vilket är fler än tidigare år.

I primärproduktionen är andelen kontroller med fall av bristande efterlevnad ungefär samma som för 2022. I andra verksamhetstyper utanför primärproduktionen var antalet fall av bristande efterlevnad och antal anläggningar där bristande efterlevnad konstaterades fler än för 2022 men färre än 2021. Det är huvudsakligen enklare avvikelser som observeras och fall av bristande efterlevnad åtgärdas vanligen genom att kontrollmyndigheten påvisar bristerna för verksamhetsutövaren som sedan själv åtgärdar dem.

Kontrollmyndigheterna följer sedan upp vid uppföljande kontroller att brister har åtgärdats. Under året har kontrollmyndigheterna totalt använt 27 förelägganden för att fall av bristande efterlevnad ska åtgärdas: tre förelägganden i primärproduktionen samt 24 förelägganden utanför primärproduktionen. Detta är betydligt fler än tidigare år. Inom primärproduktionen har kontrollmyndigheterna beslutat om åtta sanktionsavgifter varav tre för oregistrerad verksamhet och fem för brister i foderföretagares journalföring. Det gjordes inga åtalsanmälningar inom foderkontrollen under 2023.

Vid kontrollen av primärproducenter observerades tre fall av bristande efterlevnad som kontrollmyndigheterna bedömde som allvarliga under 2023. Ett gällde användning av icke godkänt

preparat på vall, ett fall av bristande journalföring av bekämpningsmedel och ett fall av bristande rengöring och skadedjur.

Vid kontrollen för andra än primärproducenter observerades inga allvarliga fall av bristande efterlevnad.

3.2 Offentlig kontroll

Per anläggning	Antal anläggningar	Antal offentliga kontroller som utförts
Anläggningar som är godkända i enlighet med artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005(10)	12	10
<i>Primärproducenter som godkänts i enlighet med artikel 10 i förordning (EG) nr 183/2005*</i>	2	0
Anläggningar som är registrerade i enlighet med artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005, med undantag för primärproduktion	2162	415
<i>Primärproducenter som registrerats i enlighet med artikel 9 i förordning (EG) nr 183/2005 och som uppfyller bestämmelserna i bilaga I till den förordningen*</i>	49 121	1223
Aktörer (jordbrukare) som använder foder	31 944	831
Aktörer som tillverkar och/eller handlar med foderläkemedel	23	10

Enligt allmän bestämmelse	Antal offentliga kontroller som utförts
Märkning av foder	605
Fodrets spårbarhet	744
Fodertillsatser (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003)	388
Främmande ämnen och produkter i djurfoder (artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/32/EG)	49
Förbjudna råvaror i foder (bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009)	563
Foderläkemedel (rådets direktiv 90/167/EEG)	25
Bekämpningsmedel i foder	0
Genetiskt modifierade organismer i foder	31

3.3 Kommentar

Foderkontroller av primärproducenter som har gjorts utifrån grundvillkorsurvalet har räknats med i det totala antalet kontroller av primärproducenter, det vill säga på samma sätt som foderkontrollen har rapporterat i tidigare års rapporter. Antalet uppföljande och händelsestyrda foderkontroller av primärproducenter har ökat 2023 i jämförelse med tidigare år.

3.4 Bristande efterlevnad

Per anläggning				Insatser/åtgärder	
	Upptäckts vid offentliga kontroller	Totalt antal kontrollerade anläggningar	Antal kontrollerade anläggningar där bristande efterlevnad upptäcktes	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Anläggningar som är godkända i enlighet med artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005	4	8	4	0	
<i>Primärproducenter som godkänts i enlighet med artikel 10 i förordning (EG) nr 183/2005*</i>	0	0	0	0	
Anläggningar som är registrerade i enlighet med artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005, med undantag för primärproduktion	135	394	134	24	
<i>Primärproducenter som registrerats i enlighet med artikel 9 i förordning (EG) nr 183/2005 och som uppfyller bestämmelserna i bilaga I till den förordningen*</i>	122	1223	122	2	
Aktörer (jordbrukare) som använder foder	110	831	98	6	
Aktörer som tillverkar och/eller handlar med foderläkemedel	3	7	3	0	
Totalt antal rättsliga åtgärder					0

Enligt allmän bestämmelse	Antal upptäckta fall av bristande efterlevnad	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Bristande produktöverensstämmelse Märkning/spårbarhet gällande foder som har släppts ut eller ska släppas ut på marknaden	54	3	
Bristande produktöverensstämmelse: Fodersäkerheten gällande foder som har släppts ut eller ska släppas ut på marknaden	41	5	
Fodertillsatser (förordning (EG) nr 1831/2003)	3	0	
Främmande ämnen i foder (artikel 2 i direktiv 2002/32/EG)	1	0	
Förbjudna råvaror i foder (bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009)	1	1	
Foderläkemedel (rådets direktiv 90/167/EEG)	1	0	
Bekämpningsmedel i foder	0	0	
Icke-godkända genetiskt modifierade organismer i foder	0	0	
Märkning av GMO i foder	51	0	
Totalt antal rättsliga åtgärder			0

Bedrägligt eller vilseledande agerande

Inga kontrollresultat visar bedrägligt eller vilseledande agerande.

3.5 Kommentar

Primärproduktionen har färre anläggningar där det har konstaterats bristande efterlevnad jämfört föregående år men samma nivå av antal fall av bristande efterlevnad. Antalet kontroller var något fler än tidigare år. Antalet fall av bristande efterlevnad ökar på kontrollpunkterna (bestämmelser) om journalföring för användning av växtskydds- och bekämpningsmedel samt kontrollpunkten om att inköp av foder ska komma ifrån registrerade eller godkända anläggningar. 2022 sågs även en ökning av fall av bristande efterlevnad för de kontrollpunkterna i jämförelse med 2020–2021. Grundvillkorskontrollerna hade under 2023 en högre andel fall av bristande efterlevnad än de riskbaserade planerade kontrollerna.

I leden efter primärproduktionen var antalet anläggningar med minst en avvikelse fler än 2022, även totala antalet avvikelser var fler än 2022. Små företag och nyregistrerade företag hade generellt fler avvikelser än större företag och företag som sedan tidigare är registrerade. Vanliga kontrollpunkter med bristande efterlevnad är märkning. Precis som år 2022 är en vanligt förekommande avvikelse för märkning att hund-, katt- och hästfoder innehåller felaktiga påståenden.

Dock är EU:s märkningslagstiftning omfattande och lämnar tolkningsutrymme framför allt för påståenden om foders egenskaper.

4. Djurhälsokrav

4.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

Regelefterlevnaden på området bedöms fortsatt vara tillfredsställande. Det är totalt sett förhållandevis få kontroller med fall av bristande regelefterlevnad. Fall av bristande efterlevnad förekommer framför allt inom kontrollen av märkning och registrering men antalet fall av bristande efterlevnad i denna kontroll minskade mycket år 2023 jämfört med föregående år och det är samtidigt en liten andel (ett fåtal procent) av de kontrollerade djuren som har avvikelser. Det var något fler fall av bristande regelefterlevnad under år 2023 i kontroll av vattenbruk, spermasamlingsstationer, spermalagringsstationer samt embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper jämfört med föregående år men det är fortfarande förhållandevis få fall av bristande efterlevnad inom dessa områden.

Under 2023 har Jordbruksverket fortsatt sin översyn med syfte att utreda hur kontrollen bör utvecklas och förändras med anledning av EU:s djurhälsoförfordning och nya nationella regler på området. Översynen planeras att vara färdig i början av år 2024.

Identifiering och registrering av djur

I kontrollen av identifiering och registrering av nötkreatur var det färre lantbrukare som kontrollerades under 2023 jämfört med tidigare år vilket beror på justerade kontrollfrekvenser för jordbrukarstöden. År 2023 behövde färre lantbrukare kontrolleras för nötkreatursstöd samtidigt som nötkreatursregistret inte kontrollerades för kompensationsstöd och ekologisk produktion. Dessutom ingick inte märkning, journalföring och rapportering i tvärvillkoren längre under 2023, och kommer heller inte ingå i kommande grundvillkoren.

I kontrollen av identifiering och registrering av får och get ökade antalet kontrollerade anläggningar år 2023 jämfört med tidigare år vilket är ett resultat av högre kontrollfrekvens jämfört med tidigare år, 4,5 procent av kontrollobjekten. Kontrollfrekvensen beräknas utifrån tidigare års kontroller. Om det finns många fall av bristande efterlevnad tidigare år justeras kontrollfrekvensen upp till kommande år. År 2023 var speciellt eftersom fall av bristande efterlevnad tidigare beräknades per län vilket resulterade i att de kommande kontrollfrekvenserna blev olika i olika län. Nu beräknas kontrollfrekvensen i stället för hela landet sammantaget vilket innebär att alla län får samma kontrollfrekvens.

I kontrollen av identifiering och registrering minskade antalet anläggningar med bristande efterlevnad både för nötkreatur och för får och getter under år 2023 jämfört med föregående år. Särskilt i kontrollen av får och getter var det en förhållandevis stor minskning i antal fall av bristande efterlevnad. Denna minskning beror sannolikt på att lantbrukarna numera får en tidsfrist för att märka upp sina djur efter kontroll innan det registreras som ett fall av bristande efterlevnad.

Vattenbruk

Inom kontrollen av godkända vattenbruksanläggningar gjordes totalt 154 kontroller vilket är samma resultat som år 2022 då det genomfördes 153 kontroller. Under 2022 hade gjordes en justering i antalet planerade kontroller när hänsyn togs till kontrollfrekvens för anläggningar med riskklass 2 vilka ska kontrolleras vartannat år. Kontroll av anläggningar med riskklass 2 flyttades därför över till

kontrollplaneringen för 2023 och ingick i de totalt 179 planerade kontroller för 2023. Av dessa genomfördes sedan 154 kontroller under 2023.

Under 2023 har 68 fall av bristande efterlevnad konstaterats vilket är dubbelt så många som föregående år. Fall av bristande efterlevnad förekommer framför allt inom kontrollen av dokumentation av journalföring samt biosäkerhetsplan.

Kontrollmyndigheten har inte använt sig av några administrativa eller rättsliga åtgärder inom kontrollen av vattenbruksanläggningar under år 2023.

Spermasamlingsstationer, spermalagringsstationer samt embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper

Det är Jordbruksverket som har kontrollansvaret för spermasamlingsstationer, spermalagringsstationer samt embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper som handlar med avelsmaterial inom EU, så kallade EU-godkända anläggningar. Alla anläggningar har inte kontrollerats enligt fastställd kontrollfrekvens men totalt sett genomfördes fler kontroller under 2023 jämfört med tidigare år. Det observerades två fall av bristande efterlevnad under 2023 (år 2022 var det inga fall av bristande efterlevnad) men de avvikelser som observerats har varit av mindre betydelse och planeras följas upp under 2024.

4.2 Offentlig kontroll

	Antal gårdar/ anläggningar	Antal offentliga kontroller som utförts	Antal registrerade djur	Antal kontrollerade djur
Identifiering och registrering av nötkreatur	30 925	1 170	1 393 745	123 956
Identifiering och registrering av får och getter	27 429	1 413	332 323	38 670
Godkända uppsamlingsplatser (nötkreatur, får, getter, svin, hästdjur)	1	0		
Godkända handlare (nötkreatur, får, getter, svin, hästdjur)	0	0		
Kontrollstationer (rådets förordning (EG) nr 1255/97)	0	0		
Godkända organ, institut och centrum (rådets direktiv 92/65/EEG)	0	0		
Anläggningar som godkänts för handel med fjäderfä och kläckningsägg inom EU	84			
Karantänanläggningar för fåglar	0	0		
Godkända vattenbruksanläggningar	281	154		
Godkända bearbetningsanläggningar för vattenbruksdjur	3	0		
Spermasamlingsstationer	20	19		
<i>Nötkreatur*</i>	1	1		
<i>Svin*</i>	2	3		
<i>Får och getter*</i>	1	1		
<i>Hästdjur*</i>	16	14		
Spermasamlingsstationer	13	13		
<i>Nötkreatur*</i>	9	9		
<i>Får och getter*</i>	2	1		
<i>Hästdjur*</i>	16	14		
Embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper	6	5		
<i>Nötkreatur*</i>	5	5		
<i>Svin*</i>	0	0		
<i>Får och getter*</i>	1	0		
<i>Hästdjur*</i>	0	0		

4.3 Kommentar

Vi har inte haft möjlighet att ta fram uppgifter om antal offentliga kontroller som under 2023 har utförts på anläggningar som godkänts för handel med fjäderfä och kläckningsägg inom EU.

Sedan 21 april 2021 sköts karantänsanläggningar i Sverige gällande införsel av fjäderfä från EU av branschorganisationerna Svensk Fågel och Svenska Ägg.

Under år 2023 fanns det tre anläggningar under kategorien livsmedelsanläggningar för sjukdomskontroll som är godkända enligt förordning om bearbetningsanläggningar för vattenbruksdjur som idag är upphävd. Det förekom ingen verksamhet på några av dessa tre anläggningar under 2023 och det gjordes därför ingen kontroll på anläggningarna, och det kommer under 2024 göras en översyn av verksamheten.

4.4 Bristande efterlevnad

	Begränsningar vad gäller förflyttning av enskilda djur		Begränsningar vad gäller förflyttning av alla djur		Destruktion av djur	
	Berörda djur	Berörda jordbruksföretag	Berörda djur	Berörda jordbruksföretag	Berörda djur	Berörda jordbruksföretag
Identifiering och registrering av nötkreatur	175	12	620	7	0	0

	Antal gårdar/ anläggningar med bristande efterlevnad	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Identifiering och registrering av nötkreatur	685	21	
Identifiering och registrering av får och getter	273	14	
Godkända uppsamlingsplatser (nötkreatur, får, getter, svin, hästdjur)	0	0	
Godkända handlare (nötkreatur, får, getter, svin, hästdjur)	0	0	
Kontrollstationer (rådets förordning (EG) nr 1255/97)	0	0	
Godkända organ, institut och centrum (rådets direktiv 92/65/EEG)	0	0	
Anläggningar som godkänts för handel med fjäderfä och kläckningsägg inom EU	0	0	
Karantänanläggningar för fåglar	0	0	
Godkända vattenbruksanläggningar	68	0	
Godkända bearbetningsanläggningar för vattenbruksdjur	0	0	
Spermasamlingsstationer	1	0	
Nötkreatur*	0	0	
Svin*	1	0	
Får och getter*	0	0	
Hästdjur*	0	0	
Spermalagringsstationer	1	0	

	Antal gårdar/ anläggningar med bristande efterlevnad	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
<i>Nötkreatur*</i>	0	0	
<i>Får och getter*</i>	0	0	
<i>Hästdjur*</i>	1	0	
Embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper	0	0	
Totalt antal rättsliga åtgärder			0

Bedrägligt eller vilseledande agerande

Inga kontrollresultat visar bedrägligt eller vilseledande agerande.

Kommentar

Vi har inte haft möjlighet att ta fram uppgifter om antal fall av bristande efterlevnad under 2023 inom kontrollen på anläggningar som godkänts för handel med fjäderfä och kläckningsägg inom EU.

5. Förebyggande och minimering av risker som animaliska biprodukter och framställda produkter utgör för människors och djurs hälsa

5.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

Regelefterlevnaden på området bedöms fortsatt vara tillfredsställande. Utrymme för förbättring finns i hur det svenska kontrollsystemet för animaliska biprodukter är organiserat. Sverige har tillsatt en utredning som under åren 2024–2025 ska se över kontrollorganisationen i livsmedelskedjan, se även Del 1 ovan. Utredningen berör bland annat kontrollen av animaliska biprodukter.

Det är fyra kontrollmyndigheter som kontrollerar animaliska biprodukter i Sverige: Livsmedelsverket, Jordbruksverket, länsstyrelserna och kommunerna.

Livsmedelsverket, som genomför kontroller av animaliska biprodukter på slakterier och vissa livsmedelsanläggningar, arbetar med en flerårig kontrollplanering där det enligt plan genomförs fler kontroller vart tredje år. Myndigheten genomförde något fler kontroller under 2023 jämfört med 2022. Myndigheten har rapporterat samma andel kontroller med bristande efterlevnad som under 2022. I de flesta fall åtgärdas bristande efterlevnad utan att myndigheten behöver använda administrativa eller rättsliga åtgärder. Under år 2023 använde myndigheten emellertid 8 förelägganden, varav ett föreläggande var förenat med vite, samt en åtalsanmälan för att bristande efterlevnad skulle åtgärdas.

De regionala kontrollmyndigheterna (länsstyrelserna), som genomför kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter samt av omlastningsplatser för animaliska biprodukter, genomförde något färre kontroller under 2023 jämfört med 2022. Andelen kontroller med bristande efterlevnad var högre hos länsstyrelserna under 2023 jämfört med 2022. Andelen kontrollerade transportörer med bristande efterlevnad var också högre under 2023 jämfört med tidigare år. Under 2023 behövde länsstyrelserna inte använda sig av några administrativa eller rättsliga åtgärder för att åtgärda bristande efterlevnad på området.

De kommunala kontrollmyndigheterna (kommunerna), som genomför kontroller av animaliska biprodukter på lantbruk och livsmedelsanläggningar, har rapporterat fler genomförda kontroller 2023 jämfört med föregående år. Det är framförallt på lantbruk som antalet kontroller har ökat. Andelen kontroller där det konstaterats bristande efterlevnad har ökat jämfört med 2022. De kommunala kontrollmyndigheterna har använt sig av färre åtgärder som förelägganden och åtalsanmälningar för att åtgärda fall av bristande efterlevnad än 2022.

Jordbruksverket, som genomför kontroller av animaliska biprodukter på anläggningar som inte kontrolleras av någon av de andra kontrollmyndigheterna ovan, genomförde något färre kontroller under 2023 jämfört med föregående år 2022. Andelen kontroller där myndigheten har konstaterat bristande efterlevnad är lägre än föregående år. Under 2023 behövde Jordbruksverket inte använda sig av några administrativa eller rättsliga åtgärder för att åtgärda bristande efterlevnad på området.

De vanligaste återkommande bristerna på området är inom handelsdokument samt inom lagring, förvaring och hantering av animaliska biprodukter.

5.2 Offentlig kontroll

Per anläggning/fabrik	Antal anläggningar/fabriker	Antal offentliga kontroller som utförts
Anläggningar eller fabriker som är godkända i enlighet med artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009	614	199
Anläggningar eller fabriker som godkänts i enlighet med artikel 23 i förordning (EG) nr 1069/2009	944	67

Enligt allmän bestämmelse	Antal offentliga kontroller som utförts
Animaliska biprodukters och/eller därav framställda produkters märkning och spårbarhet	4680

5.3 Kommentar

Totalt sett genomfördes fler offentliga kontroller under 2023 jämfört med 2022. Det är framför allt kontroller enligt allmän bestämmelse som har ökat, där kommunernas kontroller står för den största delen av ökningen, se även 5.1 ovan.

Antalet godkända och registrerade anläggningar har ökat jämfört med föregående år.

5.4 Bristande efterlevnad

Per anläggning/fabrik	Upptäckts vid offentliga kontroller	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Anläggningar eller fabriker som är godkända i enlighet med artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009	61	4	2
Anläggningar eller fabriker som godkänts i enlighet med artikel 23 i förordning (EG) nr 1069/2009	31	0	

Enligt allmän bestämmelse	Antal upptäckta fall av bristande efterlevnad	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Bristande produktöverensstämmelse: Animaliska biprodukters/framställda produkters märkning och spårbarhet:	157	11	7
Bristande produktöverensstämmelse: Animaliska biprodukters/framställda produkters säkerhet:	186	18	

Bedrägligt eller vilseledande agerande

Inga kontrollresultat visar bedrägligt eller vilseledande agerande.

5.5 Kommentrar

Totalt sett har andelen kontroller med bristande efterlevnad ökat något jämfört med föregående år men det totala antalet fall av bristande efterlevnad är lågt i förhållande till antalet genomförda kontroller.

I stor utsträckning åtgärdas fall av bristande efterlevnad utan att myndigheterna behöver vidta administrativa eller rättsliga åtgärder. Myndigheterna följer genom uppföljande kontroller upp att brister åtgärdats. Myndigheterna gjorde dock något fler åtalsanmälningar 2023 jämfört med 2022. Ökningen var framför allt inom kontrollen av anläggningar som är godkända i enlighet med artikel 23 och 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009.

6. Djurskyddskrav

6.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

Regelefterlevnaden på området bedöms fortsatt vara tillfredsställande. Utrymme för förbättring finns inom främst skötselrelaterade brister, vilket inom vissa djurslag är ett återkommande problem.

Inom kontrollerna av de livsmedelsproducerande djurslagen ser vi att den typ av brist som är den mest noterade av länsstyrelsen är om djuren är tillfredsställande rena inom nötkreaturshållning. Inom grishållningen är den vanligast förekommande bristen att grisarna inte har tillräckligt rena liggitor. På de anläggningar där djurens renhet är noterad som brist bedömer länsstyrelsen ändå att anläggningarna har god regelefterlevnad till flera andra delar av lagstiftningen.

De kontroller som länsstyrelsen gör på livsmedelsproducerande djur utgörs till stor del av planerade rutinkontroller. Vilka anläggningar som väljs ut för kontroll baseras på en systematisk riskbedömning som sker i djurskyddskontrollregistret. Vi har arbetat enligt detta arbetssätt under många år, vilket resulterat i att länsstyrelserna nu har en hög träffsäkerhet i att åka på planerad kontroll på anläggningar med högre sannolikhet för sämre regelefterlevnad.

Under 2023 genomförde Länsstyrelserna drygt 3 300 riskbaserade rutinkontroller vilket är en liten minskning sett till år 2022 (3 400 rutinkontroller) men en ökning jämfört år 2021 (2 900 rutinkontroller). I detta antal räknas samtliga djurslag som kontrolleras (även sällskapsdjur). Det minskade antalet kontroller ses främst inom grishållningen. Vid de rutinkontroller som länsstyrelsen gjorde under 2023 noterades brister vid 48 procent av kontrollerna. Länsstyrelsen gör även ett stort antal kontroller efter klagomål och uppföljande kontroller för att verifiera att olika brister har rättats till. Vid dessa kontroller är det en högre andel kontroller med bristande efterlevnad som konstateras jämfört med vid rutinkontrollerna.

Vi ser en fortsatt svag ökning av andelen kontroller med brister gällande klagomål och uppföljande kontroller (gällande samtliga djurslag). Detta tyder på att länsstyrelserna förbättrat sitt arbetssätt att åka på kontroll där det som mest behövs. För planerade rutinkontroller har andelen kontroller med brister legat på samma nivå de senaste tre åren.

Avseende djur på transport har länsstyrelserna gjort 170 kontroller. Den vanligaste bristen är dokumentation (se tabell 6.3). Inga brister avseende djurens skick har rapporterats av länsstyrelserna.

Det finns även kontrollpunkter som har mycket hög regelefterlevnad år efter år. Exempel på detta är att kalvar hålls lösgående och på ett sådant sätt att de kan ligga ner, vila, stå upp och hålla sig själva rena. För gris har vi mycket god regelefterlevnad vad gäller kraven för avvänjning av smågrisar och för får gällande kraven avseende lamning, bete eller annan utevistelse och att fåren ska hållas i lösdrift samt i par eller grupp. För samtliga av dessa kontrollpunkter så har konstaterade brister varit väldigt få eller inga alls, både under 2023 och flera år bakåt i tiden. Ett generellt område med god regelefterlevnad vid kontroller av de livsmedelsproducerande djuren är regler avseende stallmiljö. Här kan vi sannolikt se en effekt av att vi i Sverige förprövar samt besiktigar stallbyggnader för hållande av livsmedelsproducerande djur.

Resultatet av kontrollerna visar att landets djurhållare i allmänhet håller och sköter sina djur med en god efterlevnad av djurskyddslagstiftningen. Detta är framför allt viktigt för djurväl-färden men också för att upprätthålla allmänhetens förtroende för svensk djurhållning och livsmedelsproduktion. Samtidigt visar resultatet att det förekommer brister av olika slag och i varierande omfattning. Det varierar mellan djurslag vilka brister i djurhållningen som var vanligast förekommande under året. För flera av djurslagen ligger antalet konstaterade brister för de olika kontrollpunkterna på ungefär samma nivå som tidigare år, medan antalet konstaterade brister för en del av kontrollpunkterna antingen ökar eller minskar.

6.2 Djurskydd på jordbruksföretag (rådets direktiv 98/58/EG)

Djur som hålls för animalieproduktion (djurkategori)	Antal produktionsanläggningar	Antal offentliga kontroller som utförts	Bristande efterlevnad		Insatser/Åtgärder	
			Totalt antal kontrollerade produktionsanläggningar	Antal kontrollerade produktionsanläggningar där bristande efterlevnad upptäcktes	Administrativa åtgärder	Totalt antal rättsliga åtgärder
Svin (enligt definitionen i rådets direktiv 2008/120/EG)	3936	264	229	129	44	43
Värphöns (enligt definitionen i rådets direktiv 1999/74/EG)	390	63	57	18	11	
Kycklingar (enligt definitionen i rådets direktiv 2007/43/EG)	126	30	26	10	1	
Kalvar (enligt definitionen i rådets direktiv 2008/119/EG)	0	0	0	0	0	
Annat (specificera)						
Nötkreatur (enligt definitionen i rådets direktiv 98/58/EG)	15 352	2458	-	915	219	
Får	12 425	1234	1114	468	87	
Get	1553	243	216	96	34	
Fjäderfä av arten Gallus gallus utom värphöns och slaktkyckling)	241	85	-	29	12	
Ratiteter (strutsfåglar)	12	6	4	4	1	
Ankor	416	43	-	16	5	
Gäss	380	7	-	6	2	
Pälsdjur	18	0	-	0	0	
Kalkon	159	7	-	7	5	

6.3 Plan med analys och åtgärder för djurskydd på jordbruksföretagen

Jordbruksverket och länsstyrelserna har under flera år arbetat kontinuerligt med att utveckla och förbättra djurskyddskontrollen och djurskyddet.

Jordbruksverket arbetar efter den djurskyddsstrategi som började gälla år 2020. Djurskyddsstrategin har tre övergripande mål: a) Djur i Sverige hålls och sköts enligt djurskyddslagstiftningen och kontrollen av den är verkningsfull och likriktad, b) Hållning och användning av djur utvecklas för ökad djurvälstånd, produktion och konkurrenskraft och c) Stärkt tydlighet och trygghet i djurskyddsarbetet.

Jordbruksverket arbetar aktivt med dessa mål genom flertalet aktiviteter som är kopplade till dem. I flera av aktiviteterna samverkar man med andra myndigheter såväl som med näringen.

Viktig samverkan sker i Rådet för djurskyddskontroll som är ett gemensamt forum för Jordbruksverket, länsstyrelserna och Livsmedelsverket, inrättat på uppdrag av regeringen. Syfte är att samordna löpande strategiska frågor som rör djurskyddskontrollen. För att nå effekt behövs aktiviteter såväl i ett stort och övergripande perspektiv som i det lite mindre perspektivet. I rådet beslutas om ett antal aktiviteter som ska genomföras. I syfte att höja effekten av kontrollen och som ett led i arbetet med regelefterlevnad så har man under 2023 bland annat tagit fram en metod för att mäta kundernas förtroende och nöjdhet med kontrollen och utifrån resultatet arbeta fram lämpliga åtgärder. Rådet ska även utvärdera statistiken som visar på ett minskat antal kontrollinsatser över tid och göra en analys av vilka faktorer som kan ligga bakom den trenden. Utöver detta ska rådet ha en årlig uppföljning av försöksdjurskontroller.

Länsstyrelserna och Jordbruksverket arbetar aktivt tillsammans i olika forum med att vidareutveckla sätt att analysera resultaten och effekterna av djurskyddsarbetet. Under 2023 hölls två analysdagar för länsstyrelserna i syfte att gemensamt analysera föregående års kontrollresultat samt för att främja samverkan och likriktning mellan länsstyrelserna. Det anordnades också två kompetensutvecklingsdagar i syfte att öka samsynen och nätverkandet länsstyrelserna emellan samt för att höja handläggarnas kompetens.

6.4 Djurskydd under transport

Skydd av djur under transport (per art)	Antal offentliga kontroller som utförts	Antal och kategori av bristande efterlevnad						Insatser/Åtgärder	
		1. Djurens Skick	2. Transportmetoder, tillgängligt utrymme, höjd	3. Transportmedel	4. Vatten, foder, restider och viloperioder	5. Handlingar	6. Annat	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Nötkreatur	30	0	2	4	1	10	17	1	9
Svin	38	0	12	10	4	28	44	1	
Får och getter	4	0	0	1	0	0	4	0	
Hästdjur	70	0	4	4	0	55	41	0	
Fjäderfä	12	0	0	0	3	0	2	0	
Annat	16	0	6	0	0	0	12	0	

6.5 Plan med analys och åtgärder för djurskydd under transport

Under 2023 kontrollerade länsstyrelsen färre djurtransporter än 2022. Den vanligaste typen av brister i samband med transport av djur är dokumentationsbrister. Länsstyrelserna har inte vid någon kontroll sett brister i djurens skick.

Länsstyrelserna åtalsanmälde transportörer fyra gånger under 2023. Två av åtalsanmälningarna handlade om transport av fjäderfä. Ett ärende där slaktkycklingar skadats vid lastning eller under transport och ett ärende där sex värphöns frusit ihjäl. Länsstyrelserna har också anmält en transport av nötkreatur och en transport av gris. Officiella veterinärer vid slakteri har åtalsanmält transportörer fem gånger förra året.

Utöver åtalsanmälningarna har länsstyrelserna noterat några fall av allvarigare brister. En av dessa var en transport med kraftig överbeläggning av smågrisar. Fordonet var lastat med 265 grisar istället för tillåten maxbeläggning om 160 grisar. En transport med överbeläggning av slaktgrisar där grisarna även var värmepåverkade på grund av bristande ventilation i kombination med överbeläggningen.

Kontrollmyndigheterna planerar följande åtgärder för att komma till rätta med ovanstående brister och generellt förbättra kunskapsläget och djurvälferden vid transport.

- Utbildning av transportörer som transporterar slaktdjur.
- Deltagande i djuromsorgsmöten (slakterierna, näringen och transportörerna) med anledning av information från officiella veterinärer vid slakterier. Mötena syftar till att öka samsynen och underlätta informationsutbytet.
- Regelbundna kontakter med officiella veterinärer vid ett fjäderfäslakteri för att komma till rätta med avvikelser i form av ving- och klämskador uppkomna vid lastning.
- Information till och kontroll av hästtransporter vid en av de större hästtävlingarna under 2024.
- Samverkan med Polismyndigheten och generella informationsinsatser till djurtransportörer.
- Deltagande i kompetensbevisutbildningar för transport av djur.

Kontrollmyndigheterna har inrättat en särskild grupp för nationell samsyn och utbyte av erfarenheter vid kontroll av transporter med djur. Jordbruksverket som central behörig myndighet deltar i gruppens månadsvisa möten. Gruppen har enats om att under 2024 genomföra ett nationellt kontrollprojekt avseende djurtransporter i syfte att dels höja kompetensen, dels åtgärda och förebygga tidigare observerade avvikelser. Med anledning av att transporter genomförs över länsgränserna kan ett sådant projekt medföra ökat samarbete och samsyn mellan länsstyrelserna. Projektet påbörjas under april månad och avslutas vid årsskiftet. Varje län (21) ska minst genomföra en transportkontroll per kvartal avseende livsmedelsproducerande djur eller häst. Kontrollresultaten ska sammanfattas i en rapport som ska ligga till grund för vidare diskussioner och åtgärder.

6.6 Djurskydd vid tidpunkten för avlivning (rådets förordning (EG) nr 1099/2009)

Under 2023 gjorde länsstyrelserna 48 kontroller på slakterier. Under de senaste åren har antalet kontroller varit 107 (2022) 33 (2021), 37 (2020) respektive 44 stycken (2019). Den kraftiga ökningen av kontroller under 2022 beror på att länsstyrelserna genomförde ett nationellt kontrollprojekt på slakterier.

Kontrollprojektet har lett till att ett stort arbete lagts ner på att ta fram underlag och metodstöd för att möjliggöra en så likriktad bedömning som möjligt för länsstyrelsens kontrollpersonal. Utöver samsyn

mellan länsstyrelsernas kontrollpersonal, så har projektet också bidragit till en generell kompetenshöjning på slaktområdet hos länsstyrelserna och övriga myndigheter.

Livsmedelsverket har under 2023 fortsatt använt sitt kontrollsystem för kontroller av djurskyddet på slakterier, Enkla Täta Kontroller (ETK). Det innebär enkla men mer frekventa kontroller, där kontrollresultatet delges slakteriet såväl som länsstyrelsen för att lättare kunna få god överblick över verksamheten. ETK är stickprovskontroller av företagets slaktprocess och egenkontroller samt av djurskyddet vid slakteriet. Från och med 2024 har Livsmedelsverket beslutat att inte längre använda ETK utan kommer att utföra inspektioner där de framför allt kommer fokusera på företagets förebyggande arbete och egenkontroller. I övrigt kommer Livsmedelsverket att återgå till den typ av inspektioner med tillhörande rapport som gjordes innan 2021.

Statistiken visar att de brister som noterades av länsstyrelserna under 2023 överlag har varit inom samma kontrollpunkter eller områden som tidigare år. Både Livsmedelsverkets och länsstyrelsens kontroller visar att det förekommer brister vid de mest kritiska momenten, dvs. vid bedövning och avlivning av djuren. Att bedövningen sker i enlighet med lagstiftningens syfte avviker enligt 2023 års kontrollresultat i 20 procent av länsstyrelsernas kontroller. Detta motsvarar att brist noterats vid åtta kontroller av 41 då detta kontrollerats. Utöver detta ses hög andel brister vad gäller de standardrutiner som slakterierna ska ha och som beskriver hur samtliga moment i slaktprocessen ska gå till. Exempelvis, så var andelen brister vad gäller att standardrutiner för bedövning är ändamålsenlig och efterlevs 65 procent under 2023 och den har ökat de senaste åren.

Avvikelseerna som noteras av de officiella veterinärerna på slakterierna rör främst fynd/avvikelse på djuren. Utifrån den tillgängliga informationen kan konstateras att dessa avvikelser i drygt hälften av fallen är brister som sannolikt kan härledas till att ha uppstått hos leverantören av djuren, dvs. på produktionsplatsen.

6.7 Kommentar

Tabell 6.2

Antalet produktionsanläggningar i årets rapportering skiljer sig åt tidigare års rapportering. Detta eftersom vi i år har använt uppgifter från anläggningsregistret och sorterat bort de platser där djurhållaren själv har angett att man har hobbyverksamhet. Vi bedömer att dessa siffror är säkrare när det kommer till att ange antalet produktionsanläggningar för jordbruksföretag. Tidigare år har vi använt uppgifter från det nationella djurskyddsregistret, vilket även räknar med hobbybesättningar. Med anledning av detta kan antalet produktionsanläggningar i årets rapportering inte jämföras med tidigare års rapporterade siffror. Vi kan dock i nuläget inte sortera ut uppgifter om antal produktionsanläggningar med kalvar, varför denna siffra saknas i tabellen.

Antalet offentliga kontroller som angetts är antalet fysiska kontroller som gjorts på plats, denna avgränsning är en följd av att vi inte har motsvarande detaljerade data även för administrativa kontroller. Det kan vara både rutinkontroller, uppföljande kontroller och kontroller efter ett inkommet klagomål. Utöver de fysiska kontrollerna på plats har länsstyrelserna även gjort totalt 1 965 administrativa uppföljande kontroller (detta inkluderar även kontroller av sällskapsdjur).

Vad gäller antalet offentliga kontroller på nötkreatur så har vi inte uppgifter om antal kontroller av endast vuxna djur. Den angivna siffran är alltså antalet kontroller på nötkreatur generellt, oavsett ålder.

Gällande det totala antalet kontrollerade produktionsanläggningar har vi endast data för vissa av djurslagen.

När det gäller antalet administrativa åtgärder så är inte beslut om djurförbud medräknade. Detta eftersom länsstyrelserna ofta fattar beslut om förbud att hålla samtliga djur eller enligt kategorin klövbärande djur, hovbärande djur. Antalet djurförbud för 2023 presenteras nedan under Övrig information, se nedan. I antalet administrativa åtgärder presenteras en sammanslagen siffra för omhändertaganden och förelägganden. Generellt har vi inte uppgifter om vilken typ av besättning som finns på produktionsplatsen. Detta innebär exempelvis att även hobbybesättningar är medräknade i statistiken.

Tabell 6.4

Administrativa åtgärder för djur under transport i tabellen motsvarar antalet beslut (förelägganden) enligt 8 kap 9 § i djurskyddslagen.

Övrig information

Under 2023 fattade länsstyrelserna totalt 326 djurförbud, varav 228 beslut omfattade förbud att ha samtliga djurslag, 37 beslut för endast klövbärande djur och 14 beslut för hovbärande djur. Jämför man detta med år 2022 var det 205 djurförbud för samtliga djurslag, 28 för klövbärande djur och 6 för hovbärande djur. Antalet beslut om djurförbud har varierat från år, men vi ser en ökning på antalet beslut generellt från 2018 till 2023.

7. Skyddsåtgärder mot växtskadegörare

7.1 Övergripande om graden av efterlevnad

Regelefterlevnaden på området växtpass har försämrats något men bedöms fortfarande vara tillfredsställande. Inför 2023 har checklistan för kontrollen av växtpass förändrats för att göra kontrollen mer effektiv. Resultatet är fler avvikelser och det konstateras systematiska fel för växtpassens utseende och dokumentation. Det är främst hur aktörerna utformar detaljerna på växtpassen som ger avvikelser. Utrymme för förbättring finns inom aktörernas kunskap om reglerna och också om reglerade växtskadegörare. Sverige avser att vidta åtgärder i form av kunskapshöjande åtgärder inför kontrollåret 2025.

Regelefterlevnaden på området märkning med ISPM 15 under 2023 bedöms tillfredsställande. De avvikelser som konstateras gäller främst mindre fel och att aktörerna behöver förbättra hur de sköter dokumentationen. Vi bedömer att avvikelserna inte innebär en växtskyddsmässig risk.

Bedömning av graden av regelefterlevnad baseras på uppgifter om antal kontroller och kontrollresultat. Resultaten är analyserade av central behörig myndighet utifrån kunskap om kontrollområdet och omvärldsanalys. Central behörig myndighet stämmer av med kontrollmyndigheten månadsvis under året om antal och typ av avvikelser samt behov av vägledning. Avstämningen sker på både chefsnivå och handläggarnivå.

Målen för verksamhetsområdet växtskadegörare i den nationella kontrollplanen är:

1. Företagare har förståelse för kontrollsystemet. Intressenter inom export och import har förståelse och förtroende för systemet.
2. Vi förebygger spridning av och bekämpar växtskadegörare genom ett gemensamt ansvar för kontrollen.

Bedömningen är att kontrollen under 2023 har bidragit till att nå målen. Generellt har företagare en god förståelse för kontrollsystemet och syftet med kontrollen. För vissa kontrollområden finns dock bristande kunskap om detaljregler om dokumentation. Kontrollen bedöms bidra till ett bra sundhetsläge avseende växtskadegörare i Sverige.

7.2 Offentlig kontroll

	Antal aktörer	Antal offentliga kontroller som utförts
Aktörer som har tillstånd att utfärda växtpass	310	312
Aktörer som får anbringa märkningen (träemballage, trä eller andra föremål)	718	820

7.3 Kommentar

Aktörer som har tillstånd att utfärda växtpass samt aktörer inom virkesindustrin, som har tillstånd att märka med ISPM15, kontrolleras årligen. Frekvens för offentlig kontroll av bemyndigade aktörer regleras i förordningar (EU) 2016/2031, 2017/625 och 2019/66.

Av de utförda kontrollerna hos aktörer som har tillstånd att utfärda växtpass är 6 uppföljande kontroller.

Av de utförda kontrollerna hos aktörer som får anbringa märkningen (träemballage, trä eller andra föremål) är 102 uppföljande kontroller.

7.4 Bristande efterlevnad

	Upptäckts vid offentliga kontroller	Totalt antal kontrollerade aktörer	Antal kontrollerade aktörer där bristande efterlevnad upptäcktes*	Insatser/åtgärder	
				Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Aktörer som har tillstånd att utfärda växtpass	42	306	42	6	0
Aktörer som får anbringa märkningen (träemballage, trä eller andra föremål)	80	718	71	52	

Bedrägligt eller vilseledande agerande

Inga kontrollresultat visar bedrägligt eller vilseledande agerande.

7.5. Kommentar

Observerade brister hos aktörer som har tillstånd att utfärda växtpass var fynd av skadegörare, fel i utformningen och användningen av växtpass, bristande spårbarhet samt att utbildad personal saknades. Samtliga 6 administrativa åtgärder var förelägganden. Därutöver använde Jordbruksverket 36 skriftliga uppmaningar för att rätta till bristande efterlevnad. Alla aktörer med avvikelse fick föreläggande eller skriftlig uppmaning och åtgärdade då felen. En kontroll ledde till beslut om bekämpning av skadegörare.

Observerade brister hos aktörer som får anbringa märkning (träemballage, trä eller andra föremål) var främst dokumentationsfel men även märkningsfel, brister vid reparation eller felaktiga företagsuppgifter. 19 företag hade åtgärdat bristande efterlevnad innan den administrativa åtgärden skrivits. Övriga aktörer åtgärdade bristerna efter genomförda administrativa åtgärder. Samtliga 52 administrativa åtgärder var förelägganden. Det är fler fall av bristande efterlevnad 2023 än 2022. Om man jämför över en längre tidsperiod är båda dessa nivåer normala.

8. Krav för utsläppande på marknaden och användning av växtskyddsmedel samt vad gäller hållbar användning av bekämpningsmedel, med undantag för utrustning för spridning av bekämpningsmedel

8.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

I den nationella kontrollplanen för åren 2021–2025 finns två operativa mål gällande växtskyddsmedel. Det ena målet handlar om att växtskyddsmedel ska distribueras och hanteras på ett säkert sätt som inte medför risker för människors hälsa, djurs hälsa eller miljön. Målet följs upp genom att bedöma aktörernas regelefterlevnad inom områdena behörighet, dokumentation, godkända växtskyddsmedel och integrerat växtskydd. Inrapporterade data från kommuner och länsstyrelser för åren 2020–2023 visar en viss ökning av andelen brister vad gäller dokumentation, godkända växtskyddsmedel och integrerat växtskydd. Regelefterlevnaden när det gäller behörighet varierar över åren och visar ingen tydlig trend. Baserat på det tillgängliga underlaget är det svårt att bedöma eventuella förändringar i aktörernas regelefterlevnad, eftersom andelen brister påverkas av urvalet för kontrollen. Vikten av riskbaserat urval har uppmärksammats hos kontrollmyndigheterna de senaste åren, vilket kan leda till ett urval av aktörer som har fler brister. För de kategorier av aktörer som får relativt få kontroller kan även slumpen eller riktade kontrollinsatser vara avgörande för variationen. Det andra målet i den nationella kontrollplanen gäller kontrollmyndigheternas förutsättningar för att utföra en likvärdig och effektiv kontroll. Målet följs upp med hjälp av indikatorer inom tre områden: användandet av nationell vägledning, registerföring och riskbaserat urval. Andelen av de rapporterade kommuner som uppger att de använder nationellt framtagen vägledning är 93 procent. Utrymme för förbättring finns inom områdena registerföring och riskbaserat urval för kontroll.

Om saluföring av växtskyddsmedel: Hos distributörer genomförde kommunerna och Kemikalieinspektionen under 2023 totalt 80 kontroller, vilket är en ökning jämfört med året innan. Av dessa kontroller visade 29 procent bristande regelefterlevnad, vilket är en minskning i andelen avvikelser jämfört med föregående år. Dock bedömer Kemikalieinspektionen att det finns ett fortsatt behov av att öka kontrollerna hos distributörer för att bättre spegla antalet aktörer som finns på marknaden och den relativt höga andelen brister som uppmärksammats. Antalet kontroller som initieras av Kemikalieinspektionen på grund av inkommande tips, där brister nästan alltid förekommer, påverkar andelen avvikelser. Att andelen tips var betydligt lägre 2023 jämfört med föregående år skulle kunna förklara den ökade regelefterlevnaden hos kontrollerade distributörer. Därutöver har Kemikalieinspektionen låtit kemiskt analysera ett urval av godkända växtskyddsmedel i syfte att kontrollera eventuell förekomst av olagliga produkter på marknaden. Inga avvikelser noterades i resultaten hos de 12 kontrollerade registreringsinnehavarna.

Om användning av växtskyddsmedel: Totalt utförde kommuner och länsstyrelser 2 686 kontroller hos jordbruksanvändare under 2023. Av dessa kontroller var det 17 procent som visade på bristande regelefterlevnad. Det innebär en ökning jämfört med föregående år då siffran låg på 14 procent. Hos andra yrkesmässiga användare utförde kommunerna totalt 245 kontroller, varav 11 procent visade på

bristande efterlevnad. Det är också en viss ökning jämfört med föregående år, men jämfört med kontrollerna hos jordbruksanvändare är dataunderlaget i den här kategorin betydligt mindre.

Största delen av 2023 års kontroller av växtskyddsmedel utfördes hos användare, vilket var fallet även tidigare år. Av de rapporterade kommunerna var det 68 procent som kontrollerade jordbruksanvändare av växtskyddsmedel, medan endast 3 procent kontrollerade distributörer som säljer växtskyddsmedel för yrkesmässig användning.

8.2 Offentlig kontroll

Om saluföring av växtskyddsmedel	Antal aktörer	Antal offentliga kontroller som utförts
Införselställen	-	-
Tillverkare/formulerare	7	0
Förpackare/återpackare/ommärkare	-	-
Distributörer/grossister/deltaljister – växtskyddsmedel för yrkesmässig och privat användning	2473	80
Lagerdepåer/transportföretag/logistikföretag	-	-
Innehavare av tillstånd/parallellhandelstillstånd	78	12
Övriga	-	-

Om användning av växtskyddsmedel och hållbar användning av bekämpningsmedel	Antal aktörer	Antal offentliga kontroller som utförts
Jordbruksanvändare		
- Sökande som omfattas av EU:s ordning för grundstöd eller landsbygdsutvecklingsprogram och som omfattas av tvärvillkorskontroller*	27 548	301
- Jordbruksanvändare som inte omfattas av tvärvillkorskontrollerna*	13 565	2 385
Andra yrkesmässiga användare		
- Industriell användning t.ex. järnvägar, vägar*	300	56
- Betningsaktörer*	93	3
- Besprutningsentreprenörer/tjänsteleverantörer*	807	71
- Skogsbruk*	443	7
- Andra områden än jordbruksmark (golfbanor/ andra allmänna områden)*	708	108
Övriga	-	-

8.3 Kommentarer

I tabellen ”Om saluföring av växtskyddsmedel” avser ett streck ”-” avsaknad av data.

I tabellen ”Om användning av växtskyddsmedel och hållbar användning av bekämpningsmedel” har antalet aktörer som rapporteras för olika typer av jordbruksanvändare respektive andra yrkesmässiga användare inte summerats för att undvika dubbelrapportering.

8.4 Bristande efterlevnad

Om saluföring av växtskyddsmedel	Upptäckts vid offentliga kontroller	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Införselestillen	-	-	7
Tillverkare/formulerare	0	0	
Förpackare/återpackare/ommärkare	-	-	
Distributörer/grossister/detaljister –växtskyddsmedel för yrkesmässig och privat användning	23	29	
Lagerdepåer/transportföretag/ logistikföretag	-	-	
Innehavare av tillstånd/parallellhandelstillstånd	0	0	
Övriga	-	-	

Om användning av växtskyddsmedel och hållbar användning av bekämpningsmedel	Upptäckts vid offentliga kontroller	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Jordbruksanvändare			17
- Sökande som omfattas av EU:s ordning för grundstöd eller landsbygdsutvecklingsprogram och som omfattas av tvärvillkorskontroller*	81	48	
- Jordbruksanvändare som inte omfattas av tvärvillkorskontrollerna *	379	158	
Andra yrkesmässiga användare			
- Industriell användning, t.ex. järnvägar, vägar*	0	1	
- Betningsaktörer*	1	0	
- Besprutningsentreprenörer/ tjänsteleverantörer*	10	3	
- Skogsbruk*	3	2	
- Andra områden än jordbruksmark (golfbanor/andra allmänna områden)*	14	10	
Övriga	-	-	

Bedrägligt eller vilseledande agerande

I den redovisade kontrollen finns ett par misstänkta fall avseende bristande efterlevnad som skulle kunna förklaras av bedrägligt eller vilseledande agerande.

8.5 Kommentar

I tabellerna ”Om saluföring av växtskyddsmedel” och ”Om användning av växtskyddsmedel och hållbar användning av bekämpningsmedel” betyder ett streck ”-” att det saknas data.

I tabellen ”Om användning av växtskyddsmedel och hållbar användning av bekämpningsmedel” har antalet aktörer som rapporteras för olika typer av jordbruksanvändare respektive andra yrkesmässiga användare inte summerats för att undvika dubbelrapportering.

Förutom de data som gäller tillverkare/formulerare och innehavare av tillstånd/parallellhandelstillstånd, utgör värdena i alla tabeller en sammanställning av data som kommuner och länsstyrelser rapporterar in till Kemikalieinspektionen en gång per år. Med avseende på kontrollerna under 2023 var det 90 procent av kommunerna och 95 procent av länsstyrelserna som rapporterade in data till Kemikalieinspektionen, vilket innebär att det finns ett mörkertal gällande antal aktörer och kontroller. Därutöver bygger antal inrapporterade aktörer till stor del på skattningar, då det i många fall saknas uppdaterade register.

Kemikalieinspektionen ser dessutom varje år vissa brister i data, kopplat till att inrapporteringen sker manuellt och retroaktivt. Kemikalieinspektionen verkar kontinuerligt för att minska denna osäkerhet genom att förbättra formulären för inrapportering med tillhörande vägledning till kontrollmyndigheterna. På sikt är målsättningen att inrapporteringen ska ske helt digitalt och automatiseras.

9. Ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter

9.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

Vi bedömer regelefterlevnaden som tillfredsställande. Det nya regelverket har börjat sätta sig, även om det kvarstår en del utmaningar både för behöriga myndigheter, kontrollmyndigheter och kontrollorgan. I primärproduktionen var de vanligaste avvikelserna brister i dokumentation. Större och kritiska avvikelser som påverkar den ekologiska statusen är ofta relaterade till brister i djurvälstånd, inköp av konventionella djur eller betat utsäde. I leden efter primärproduktionen är det fortfarande vanligt med avvikelser gällande mottagningskontroller framför allt hos butiker. Diverse brister kring märkning föranleder också en hel del avvikelser. Dessa avvikelser är vanligtvis kategoriserade som mindre och leder sällan till påverkan på produkters ekologiska status eller på certifikaten.

Våra fem kontrollorgan kontrollerar att certifierade aktörer följer det ekologiska regelverket. Utöver det utför våra myndigheter kontroll. Totalt kontrollerades 726 anläggningar. Denna kontroll syftar till att säkerställa att aktörer som släpper ut ekologiska produkter är anmälda till den behöriga myndigheten och i de flesta fall även står under kontroll av ett kontrollorgan.

På 51 av dessa anläggningar konstaterades avvikelser. Marknadskontroll enligt artikel 38.1e förordning (EU) 2018/848 utfördes på 52 anläggningar på verksamheter som antingen är undantagna både från krav på anmälan och innehav av certifikat eller som enbart är undantagna krav på att inneha certifikat. En avvikelse påvisades i dessa kontroller.

Kontrollmyndigheterna som gör marknadskontroll av ekologiska livsmedel lämnade över 17 ärenden för beslut av Livsmedelsverket. Livsmedelsverket beslutade i samtliga att företag ska betala en sanktionsavgift för att ha släppt ut ekologiska produkter på marknaden utan att vara anmälda till myndigheten. Flera fall rör företag med e-handel, men även företag som till exempel märker eller lagrar ekologiska produkter har missat anmälningsplikten.

Länsstyrelserna fann 2023 inga avvikelser i kontroll av att aktörer som släpper ut ekologiskt foder på marknaden är anmälda till Jordbruksverket och certifierade. Jordbruksverkets foderkontroll fann två aktörer som båda fick betala en sanktionsavgift för att ha sålt foderråvaror som ekologiska utan att vara anmälda till Jordbruksverket. Jordbruksverket har även åtalsanmält två företag för att ha sålt ekologiska produkter efter att de har fått sina certifikat återkallade. Vi bedömer att marknadskontrollen hittar företag som missat anmälningsplikten, men att det är en utmaning både att nå företag med webbhandel med information och att kontrollera sådana företag.

Gränskontrollen av ekologiska produkter är uppdelad på de två behöriga myndigheterna. Totalt genomgick 2618 sändningar gränskontroll. Utifrån både egen riskvärdering och EU:s gemensamma vägledning om utökad importkontroll valdes 61 sändningar för ID-kontroll och provtagning. En av sändningarna gällde foderråvara, resten var livsmedel.

Fem sändningar livsmedel släpptes till fri cirkulation som icke-ekologiska. Nio sändningar fick inte övergå till fri omsättning. Orsakerna var fynd av otillåtna växtskyddsmedel (5 fall), sent signerade (6 fall) eller saknade (4 fall) kontrollintyg. I tolv fall resulterade funna avvikelser i livsmedel att

gränskontrollen upprättade notifieringar gentemot tredjeland. I hela åtta fall beror notifieringen på att kontrollintyget är sent påtecknat eller att det saknas helt.

De två behöriga myndigheterna har under året genomfört tillsyn på huvudkontor och bevitningar av kontroll hos samtliga kontrollorgan. Samtliga kontrollorgan fick rekommendationer, men myndigheterna bedömde att de ändå kunde behålla delegeringen. De brister som har kunnat påvisas gällde bland annat användning av åtgärds katalogen och hur avvikelser har kategoriserats (mindre, större, kritiska).

9.2 Ekologiska data

Registrerade aktörer

Registrerade aktörer som innehar ett certifikat den 31 december under rapporteringsåret.								
Kontrollorgan	Antal aktörer	Antal verifieringar av efterlevnad Artikel 38.3 (fysiska och icke-fysiska)	Antal fysiska offentliga kontroller på plats som utförts				Antal prover som tagits artikel 38.4 c	
			Årliga kontroller Artikel 38.3	Riskbaserade tilläggs-kontroller Artikel 38.4 b	Totalt antal kontroller Artikel 38.3 och 38.4 b	Utförda utan förvarning Artikel 38.4	Totalt antal prover	Antal prover med upptäckta fall
01 Kiwa	2739	2951	2951	358	3309	354	146	1
03 Smak	1920	1994	1994	236	2230	227	101	3
04 HSC	1782	1781	1781	258	2039	266	91	3
06 Controlcert	610	680	680	70	750	190	35	1
08 Intertek	355	411	411	42	453	69	22	3
Totalt	7406	7817	7817	964	8781	1106	395	11

Aktörsgrupper

Aktörsgrupper som innehar ett certifikat den 31 december under rapporteringsåret: Sverige har inga aktörsgrupper.

Bristande efterlevnad

Data per behörig myndighet/kontrollmyndighet/kontrollorgan

Typ och antal för fall av större och kritisk bristande efterlevnad som konstaterats							
Kodnummer och namn för kontrollorgan	Allmänna produktionsregler	Särskilda produktionsregler	Otillåtna ämnen och produkter	Undantag	Dokument och dokumentation	Märkning	Annat
01 Kiwa	3	176	2	0	15	7	53
03 Smak	3	71	0	1	5	1	7
04 HSC	16	70	3	6	27	10	0
06 Controlcert	0	17	1	0	1	8	30
08 Intertek	0	0	1	0	1	6	1
Konstaterade fall av bristande efterlevnad – TOTALT	22	334	7	7	49	32	91

Vidtagna åtgärder

Vidtagna åtgärder för konstaterade fall av större och kritiska fall av bristande efterlevnad	
Antal fall av bristande efterlevnad	542
Förbättrat genomförande av försiktighetsåtgärder och kontroller som införts av aktören	451
Ingen hänvisning till ekologisk produktion i märkningen och marknadsföringen för hela det parti eller den produktionsomgång som berörs	28
Förbud mot att släppa ut den eller de berörda produkterna på marknaden med en hänvisning till ekologisk produktion, under en angiven period	1
Ny omställningsperiod	7
Begränsning av certifikatets tillämpningsområde	14
Tillfälligt indragande av certifikatet	1
Återkallande av certifikatet	7
Korrigerande åtgärd som ännu inte beslutats	5
Annat	26

Nya kontrollorgan

Nya kontrollorgan till vilka den behöriga myndigheten har delegerat kontrolluppgifter/kontrollorgan vars delegering har återkallats		
	Antal kontrollorgan	Kommentarer vid behov
Antal vid rapporteringsårets början (den 1 januari)	5	Fyra kontrollorgan har delegation från både Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Ett kontrollorgan, SE-EKO-06, har delegation bara från Livsmedelsverket.
Nya kontrollorgan under året	0	
Kontrollorgan vars delegering har återkallats under året	0	
Antal vid rapporteringsårets slut (den 31 december år N) (D	5	

Tillsyn av kontrollorgan

Den behöriga myndighetens tillsyn av kontrollorgan	
Totala antal för tillsyn av kontrollorgan	
Antal kontrollorgan vid rapporteringsårets slut	5
Antal tillsynsrevisioner av kontrollorgan som den behöriga myndigheten har utfört under rapporteringsåret	16
Andelen av kontrollorgan i den behöriga myndighetens tillsynsrevision	3,2
Kommentar	Jordbruksverket har reviderat fyra kontrollorgan och Livsmedelsverket har reviderat fem kontrollorgan. Alla kontrollorganen fick tillsyn på sina huvudkontor. Totalt genomfördes nio revisioner på huvudkontoren. Vid fyra tillfällen gjorde de behöriga myndigheterna revisionerna samtidigt, men vi har räknat det som separata revisioner eftersom delvis olika dokument har granskats. Vi räknade på samma sätt i fjol. Jordbruksverket har utfört vittnesgranskning av tre kontrollorgan och Livsmedelsverket har utfört vittnesgranskning av fyra kontrollorgan.

Uppgifter om tillsynen

Närmare tillsynsuppgifter per kontrollorgan								
Kod och namn	Antal aktörer	Antal aktörsgrupper	Revision utförd av den behöriga myndigheten under rapporteringsåret ja = 1/nej = 0	Antal aktörsakter granskade vid tillsynsrevision under rapporteringsåret	Andelen granskade aktörsakter i förhållande till det totala antalet aktörer	Antal granskade aktörsgruppsakter under loppet av revisionen under rapporteringsåret	Andelen aktörsgruppsakter som granskats i förhållande till det totala antalet aktörsgrupper	Ange referensnummer för varje enskilt formulär som fyllts i för kontrollorganet (den bifogade mallen Enskilt formulär för tillsyn av kontrollorgan)
SE-EKO-03 SMAK Certifiering AB	1920	0	1	22	0,01	0	0	0
SE-EKO-04 HS Certifiering AB	1782	0	1	11	0,00	0	0	0
SE-EKO-06 ControlCert Scandinavia AB	610	0	1	10	0,01	0	0	0
SE-EKO-08 Intertek Certification AB	355	0	1	6	0,01	0	0	0
SE-EKO-01 KIWA Certification AB	2739	0	1	15	0,00	0	0	0

Revision

Revisionsarbete som den behöriga myndigheten har utfört avseende kontrollmyndigheter (endast relevant om den behöriga myndigheten delegerar kontrolluppgifter till kontrollmyndigheter). I Sverige är kontrollen delegerad till privata kontrollorgan. Ingen kontroll av "certifierade" ekologiska aktörer är överförd från de behöriga myndigheterna till kontrollmyndigheter.

Vidtagna åtgärder

Åtgärder som den behöriga myndigheten har utfört under rapporteringsåret för att säkerställa att kontrollmyndigheternas/kontrollorganens offentliga kontroller är effektiva.

1. Nationell lagstiftning

Under år 2023 ändrade vi Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2021:47) om ekologisk produktion. Den största förändringen är att vi från och med den 1 januari 2024 har nationella regler för ekologisk produktion med vaktlar. Dessa regler bidrar till att skapa en enhetlig kontroll av produktion med detta djurslag. Andra ändringar rör förtydliganden kring undantag att använda icke ekologiskt växtförökningsmaterial och vilka certifieringar som vi erkänner som hållbart fiske. Ändringarna leder till att reglerna blir tydligare för kontrollorganen och för de ekologiska aktörerna. Jordbruksverket har också ändrat Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:75) om avgifter för offentliga kontroller. Ändringarna innebär dels att tillsynen av kontrollorganen blir avgiftsbelagd, dels att myndighetens kontroll av insamlingssystem för hushållsavfall blir avgiftsbelagd. Vi börjar ta ut avgifterna under år 2024.

2. Nya, uppdaterade eller reviderade kontrollförfaranden

På Jordbruksverket har dokumentkontrollerna vid importen av ekologiska produkter flyttats från gränskontrollveterinärerna till djurkontrollenheten centralt. Syftet är att avlasta gränskontrollveterinärerna. Kontrollen av SPS-varor kopplade till CHED kommer dock även fortsättningsvis att ske av gränskontrollpersonal. De kommer också att efter begäran av djurkontrollenheten centralt att utföra ID-kontroller och annan fysisk kontroll.

Livsmedelsverket har fortsatt med sina veckovisa samordningsmöten inom gruppen som kontrollerar ekologisk import. Två gånger i veckan träffas de som ansvarar för verifiering och validering av kontrollintyg. Syftet med mötena är att samordnaren informerar gruppen om nyheter och att vi diskuterar frågor som har uppkommit och delar med oss av våra erfarenheter för att alla ska ha samma kompetens så att vi får en likvärdig kontroll.

3. Utbildning

De behöriga myndigheterna, ackrediteringsorganet Swedac och alla kontrollorgan träffades i mars respektive i oktober för att genomföra kalibreringsmöten. Dessa syftar till att dels klargöra lagstiftningsfrågor, men framförallt att diskutera regeltillämpning och hantering av bristande efterlevnad så att kontrollen blir likvärdig.

De behöriga myndigheterna bjöd in kontrollorganen till ett möte om Sveriges rapportering av den offentliga kontrollen. Under mötet gick vi igenom vad som har inneburit utmaningar i rapporteringen av år 2022 så att vi alla kan lära av de erfarenheterna. Vi berättade också vilken återkoppling Sverige har fått på rapporteringen.

Därefter gick vi igenom de rapporteringskrav som gäller för det underlag som kontrollorganen ska skicka in år 2024.

Två personer som arbetar med importkontroll på Livsmedelsverket och en person som gör det på Jordbruksverket har deltagit i BTSF-kurs om Traces/COI. En som arbetar med importkontroll på Livsmedelsverket och en person som arbetar med tillsyn av kontrollorgan på Jordbruksverket har också deltagit i en BTSF-kurs om ekologisk produktion. Livsmedelsverket har genomfört en utbildningsdag i eko-gruppen för att förmedla vidare informationen från BTSF-kurserna. Nio personer totalt från Sverige har deltagit under 2023 på BTSF-kurser för Ekologisk produktion. Fem från myndigheter och fyra från kontrollorgan.

Jordbruksverkets personal som arbetar med importkontroll har deltagit i flera workshopar med Tullverket i samband med att de förbereder införande av Single Customs Window, CERTEX, även för kontrollintyg.

Livsmedelsverket höll under mars månad ett utbildningspass om ekologisk produktion på den nationella kontrollkonferensen. Konferensen riktar sig främst till de cirka 250 kontrollmyndigheterna (kommunerna) i landet. 100 deltagare tog del av detta pass.

Livsmedelsverket anordnade i november ett digitalt utbildnings- och informationstillfälle för kontrollorganen om provtagning av livsmedel.

Två personer från Jordbruksverket, en från Livsmedelsverket och en från HS Certifiering AB deltog i det nordisk-baltiska kontrollmötet på Island. Detta är ett viktigt forum under vilket deltagarna utbyter erfarenheter om kontroll av ekologisk produktion.

4. Fastställande av ytterligare resurser eller omfördelning av befintliga resurser efter en översyn av prioriteringarna

Livsmedelsverkets gränskontroll har anställt en person till i ekoimportgruppen.

5. Särskilda kontrollinitiativ

Jordbruksverket har under en begränsad tid djupgranskat de avvikelserapporter kontrollorganen skickar in och därefter återkopplat våra fynd till kontrollorganen. I granskningen har vi bland annat bedömt om kontrollorganen följer den svenska åtgärds katalogen. Livsmedelsverket gör liknande granskning i samband med tillsynen.

Under ett av kalibreringsmötena fick kontrollorganen redovisa utfallet av två spårbarhetsövningar. De skulle spåra två produkter köpta i detaljhandeln så långt bak det var möjligt. Kontrollorganen lyckades väl med denna övning.

Kontrollorganen har gemensamt valt ut fokusområden för provtagning. Fokusområdet blev örter, spenat och lök oavsett om de är frysta eller färska eller fortfarande en växande gröda. En stor andel av de provet som ska tas inom ramen för de 5% kontrollorganen måste ta kommer att tas på dessa produkter.

6. Förändringar i de behöriga myndigheternas organisation eller ledning

En ny gränskontrollstation är öppnad i Gävle. Med anledning av det anställde Livsmedelsverket ytterligare en person i gränskontrollen (se punkt 4).

7. Annat

Livsmedelsverket har uppdaterat sin webbplats om import av ekologiska produkter. Nu finns informationen också på engelska. Verket har också utvecklat en instruktion riktad till importörer av ekologiska livsmedel. Instruktionen syftar till att få importörerna att granska sina kontrollintyg innan de gör en anmälan om gränskontroll. Tre gånger under året har Livsmedelsverket skickat e-post till alla importörer och uppdaterat dem med aktuell information som rör import av ekologiska livsmedel.

Nedanstående text fick inte plats under 9.1 Övergripande slutsats:

Tillsynen av kontrollorganen visade på följande goda exempel:

- Bra kompetens, bra rutiner och processer för inskolning av revisorer.
- Årlig revidering av riskklassningsmatris.
- Bra checklistor till stöd för revisorerna och för enhetlig bedömning.
- Interna kalibreringsrutiner.

Tillsynen av kontrollorganen visade på följande utmaningar:

- Övergången i Traces till digital signering (e-seal).
- Mycket nya frågeställningar med tillämpningen av nya förordningar för ekologiskt.
- Kontrollen av hur Bilaga III till förordning (EU) 2018/848 tillämpas av butikerna, framför allt mottagningskontrollen och dokumentationen av denna (bilaga III upplevs inte anpassad för kontroll/tillämpning i butik).
- Importärenden med felaktiga COI eller ej klarerade produkter.

Tillsynen av kontrollorganen visade på följande brister och rekommendationer:

- Svårigheter att tillämpa rätt nivå på bristande efterlevnad och brister i användandet av åtgärds katalogen.
- Övergången att tillämpa beslutsåtgärder enligt 2021/279 Bilaga I, sattes under årets gång, men brast i början av året.
- Brister kring dokumenterade förfaranden eller mallar som stöd för beslut om åtgärder.

10. Användning och märkning av skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter

10.1 Övergripande slutsats om graden av efterlevnad

Regelefterlevnaden på området bedöms fortsatt vara tillfredsställande.

Sverige har nu etablerat systematisk kontroll för att verifiera att tillverkare av livsmedel med skyddade beteckningar blir kontrollerade avseende att produktspecifikationerna uppfylls, samt rapportering av denna kontroll. Det finns fortfarande ungefär 140 anläggningar som tillverkar livsmedel med skyddade ursprungsbeteckningar (SUB), skyddade geografiska beteckningar (SGB) eller garanterade traditionella specialiteter (GTS). Under år 2023 gjordes kontroller avseende de särskilda reglerna för tillverkning och märkning av SUB, SGB respektive GTS vid 78 av dessa anläggningar, vilket är en ökning mot föregående år då sådana kontroller gjordes vid 59 anläggningar och mot år 2021 då motsvarande siffra var 48.

När det gäller kontroll av tillverkning av spritdrycker med skyddad beteckning är ett fastställande av kravspecifikationerna fortfarande inte helt klart. Inom kort väntas dock alla instanser ha gett klartecken så att kontrollen av tillverkningen kan komma i gång.

När det gäller riskbaserad marknadskontroll har Sverige från och med år 2023 ett nytt operativt mål som handlar om kontroll av vissa specificerade produkter med skyddade beteckningar i samband med att sådana produkter förs in från andra EU-länder. Kontrollen ska avse att märkningen av produkterna följer produktspecifikationerna. Under år 2023 genomfördes 59 kontroller i enlighet med målet.

Därutöver görs fortsatt många kontroller av hur restauranger använder skyddade beteckningarna på sina menyer. Under 2023 genomfördes 2167 kontroller på anläggningar som släpper ut produkter på marknaden med uppgift om att livsmedlet har en skyddad beteckning. Det är fler än föregående år då 1758 kontroller genomfördes. Bristande efterlevnad konstaterades i 349 fall, alltså vid 16 % av kontrollerna vilket är något lägre än året innan.

10.2 Offentlig kontroll

	Antal offentliga kontroller som utförts
Före utsläppande på marknaden	18
Konventionell marknad	2167
Elektronisk handel	-

10.3 Kommentarer

Sverige kan inte redovisa kontroller uppdelade på konventionell handel och elektronisk handel eftersom vi inte har den indelningen i våra register. Siffran som anges på raden ”Konventionell marknad” inkluderar kontroller gjorda på elektronisk handel samt kontroller gjorda på tillverkande anläggningar.

10.4 Bristande efterlevnad

	Upptäckts vid offentliga kontroller	Totalt antal kontrollerade aktörer	Antal kontrollerade aktörer där bristande efterlevnad upptäcktes	Administrativa åtgärder	Rättsliga åtgärder
Före utsläppande på marknaden	2	18	2	0	0
Konventionell marknad	349	1908	321	51	
Elektronisk handel	-	-	-	-	

Bedrägligt eller vilseledande agerande

Avsiktligt vilseledande agerande har utretts i samband med kontroll av en restaurang som i menyn angett att maträtter innehåller parmaskinka och/eller fetaost men i stället använt produkter med liknande utseende men lägre ekonomiskt värde.

10.5 Kommentar

Sverige kan inte redovisa bristande efterlevnad uppdelat på konventionell handel och elektronisk handel eftersom vi inte har den indelningen i våra register. Siffran som anges på raden ”Konventionell marknad” inkluderar eventuellt konstaterad bristande efterlevnad konstaterade på elektronisk handel och på tillverkande anläggningar.

I stället för antalet kontrollerade aktörer och antal aktörer där bristande efterlevnad upptäcktes redovisas antal kontrollerade anläggningar och antal anläggningar där bristande efterlevnad upptäcktes.

